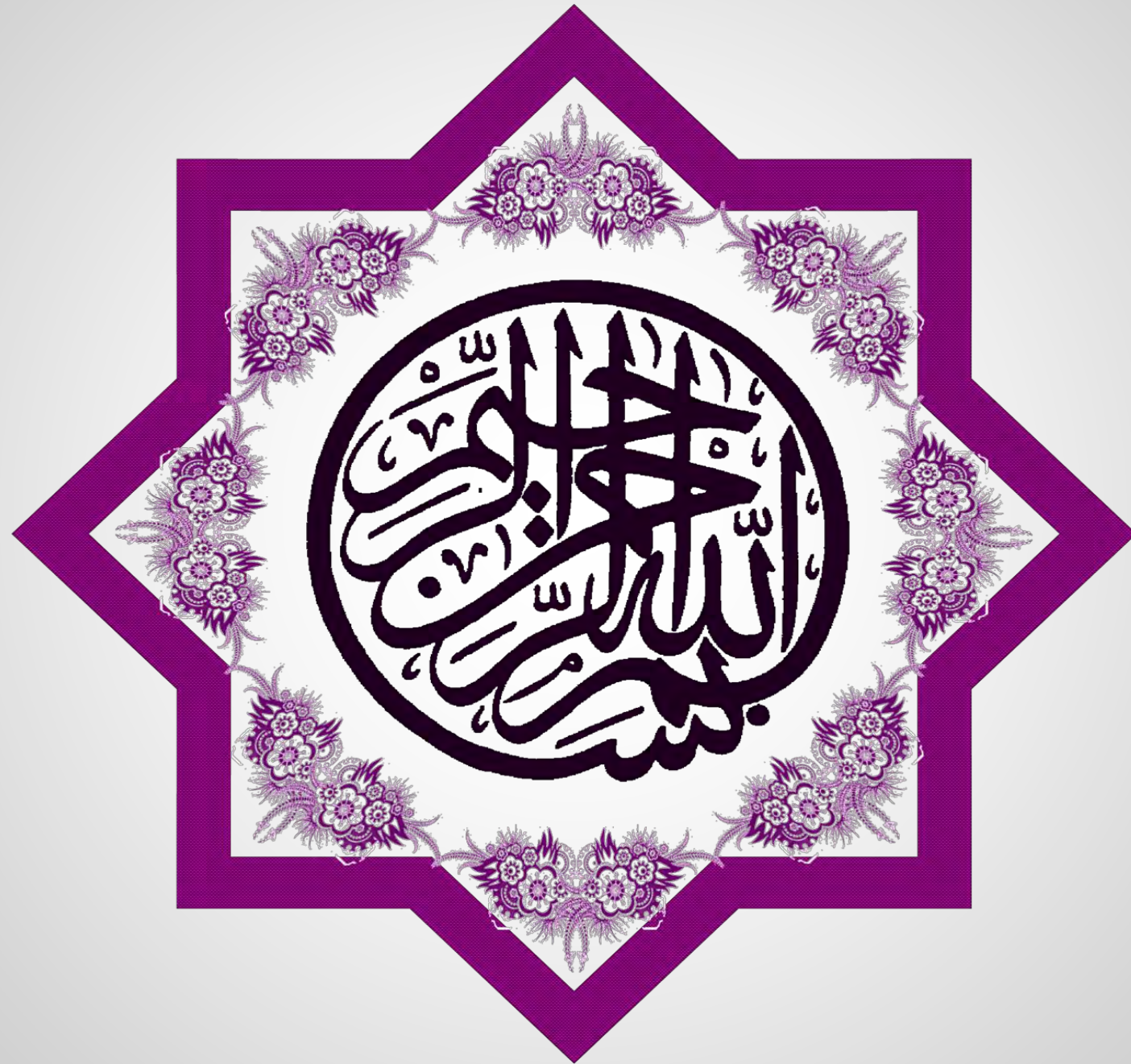

توسعه استان ایلام و عدم تعادل های درون منطقه ای

ارائه دهنده:

دکتر امین دوست محمدی
رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ایلام

اسفند ماه ۱۴۰۲

پیشینه تاریخی ایلام

- * استان ایلام سرزمینی کهن است که در **غروب ایران** قرار داشته و فرهنگ و تمدن آن ریشه در اعصار باستانی دارد. بنابر تحقیقات باستان‌شناسی **سابقه‌ی زیست انسان در این سرزمین به چهل هزار سال پیش می‌رسد.**
- * آخرین والی منطقه (**غلامرضا خان والی**) در سال ۱۳۰۷ شمسی توسط رضاشاه سرکوب و به عراق پناهنده شد. یکسال پس از آن، **حسین آباد با نام جدید ایلام** در تقسیمات کشوری جای گرفت.
- * در سال ۱۳۱۶ ه‍.ش در تقسیمات کشوری، ایلام بخشی از **استان پنجم یعنی کرمانشاهان** گردید. در سال ۱۳۴۳ ه‍.ش محدوده کنونی استان ایلام به عنوان فرمانداری کل شامل شهرستان‌های ایلام، دره‌شهر، دهلران و مهران به تصویب هیئت وزیران رسید.
- * **شهر ایلام در فروردین ۱۳۵۳ از استان پنجم به مرکزیت کرمانشاه، جدا و تبدیل به استان شد.**
- * تا سال ۱۳۹۰ ایلام از **هفت شهرستان** تشکیل شده بود. در ۱۱ آبان ۱۳۹۹ نیز چوار از شهرستان ایلام جدا و مستقل گردید.
- * در حال حاضر استان ایلام **دارای ۱۲ شهرستان** می‌باشد.

موقعیت جغرافیایی

*استان ایلام با مساحت **۲۰۱۶۴** کیلومتر مربع، در غرب سلسله جبال زاگرس واقع شده است.

*این استان از جنوب با استان خوزستان، از شرق با استان لرستان و از شمال با استان کرمانشاه همسایه است و از سمت غرب دارای **۴۲۵** کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق می-باشد.

*با توجه به شرایط توپوگرافی، حوضه بندی استان ایلام به سه منطقه **پست و جلگه ای، تپه ماهوری و کوهستانی** تقسیم می-گردد. ناحیه شمال و شمال شرق استان ایلام کوهستانی است و نواحی غرب و جنوب غربی آن را اراضی پست و کم ارتفاع و تپه ماهور تشکیل داده اند. مناطق کوهستانی، کوهپایه ای و دشت ها به ترتیب **۳۱ درصد، ۳۲ درصد و ۳۷ درصد** استان ایلام را تشکیل می دهند.

تقسیمات سیاسی

* استان ایلام شامل:

* ۱۲ شهرستان

* ۲۷ شهر

* ۲۹ بخش

* ۵۴ دهستان

* ۱۰۸۲ آبادی

وضعیت فرهنگی و اجتماعی

* بیش از ۹۸ درصد ساکنین، شیعه مذهب می باشند.

* چهار قومیت کرد، لر، لک و عرب در استان ایلام سکونت دارند.
کردها اغلب جمعیت استان را تشکیل می دهند.

* ساختار فرهنگی و اجتماعی استان ایلام ایلی و طایفه‌ای بوده و در آن ایلات مختلف و طوایف مستقل زیادی وجود دارد.

* استان ایلام در طول دوران دفاع مقدس قریب به ۳۰۰۰ شهید را تقدیم نموده و تعداد ۱۱۹۳۶ جانباز نیز در استان وجود دارد که با توجه به جمعیت، از این حیث رتبه اول کشور را داراست.

* استان ایلام از آسیب‌های اجتماعی مختلف از جمله خودکشی، رنج می‌یرد.

* زندگی عشیره‌ای و سنتی در استان ایلام باعث رشد و رونق صنایع دستی مرتبط با آن شده است؛ از دیرباز بافت قالی کردی (قالیچه درشت‌بافت)، سیاه‌چادر، جاجیم، گلیم ساده، نمدمالی، چیت‌بافی و گیوه‌دوزی در استان مرسوم بوده است.

شاخص های اقتصادی و تولیدی استان

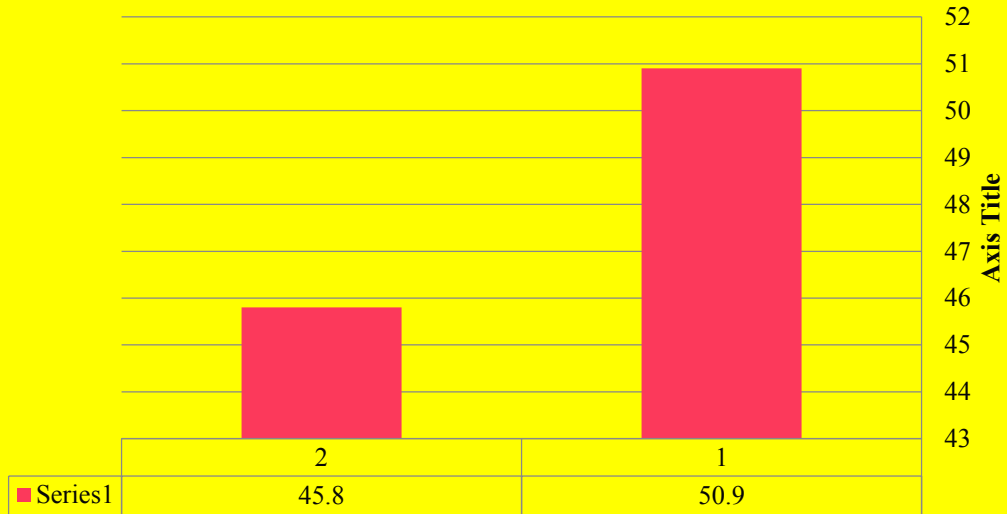
سال ۱۴۰۱				واحد اندازه گیری	عنوان شاخص
استان	کشور	رتبه در کشور	سهم استان از کشور		
۰,۲۷	۰,۳۷	۲	#	درصد	ضریب جینی مناطق شهری
۰,۲۴	۰,۳۶	۱	#	درصد	ضریب جینی مناطق روستایی
۷	۹	۳	#	درصد	نرخ بیکاری سالانه
۶۱۰	۵۴,۸۴۳	۲۴	۱,۱۱	هزار میلیارد ریال	تولید ناخالص داخلی با نفت (به قیمت جاری سال ۱۳۹۹)
۲۶۳	۴۶,۹۷۱	۳۱	۰,۵۶	هزار میلیارد ریال	تولید ناخالص داخلی بدون نفت (به قیمت جاری سال ۱۳۹۹)
۹۵	۷,۳۹۴	۱۷	۱,۲۹	هزار میلیارد ریال	تولید ناخالص داخلی با نفت (به قیمت ثابت سال ۱۳۹۹)
۳,۶	۳,۳۴	۹	#	درصد	نرخ رشد اقتصادی (برآورد ۱۴۰۱)
۱۲,۷	۶,۶	۱	#	درصد	رشد اقتصادی در بخش صنعت (برآورد ۱۴۰۱)
-۱,۹	-۲,۳	۱۴	#	درصد	رشد اقتصادی در بخش کشاورزی (برآورد ۱۴۰۱)
۳,۴	۲,۸	۹	#	درصد	رشد اقتصادی در بخش خدمات (برآورد ۱۴۰۱)
۶۰۹	۵۴۷۰۳	۲۳	۱,۱۱	هزار میلیارد ریال	ارزش افزوده استان به قیمت جاری سال ۱۳۹۹
۹۵	۷۳۷۳	۱۷	۱,۲۹	هزار میلیارد ریال	ارزش افزوده استان به قیمت ثابت سال ۱۳۹۹

شاخص های اقتصادی و تولیدی استان (ادامه)

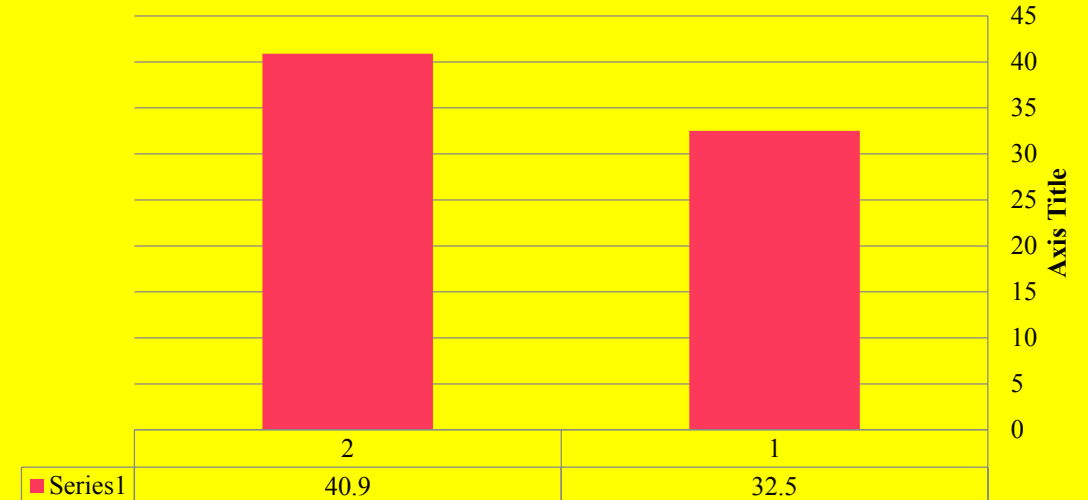
سال ۱۴۰۱				واحد اندازه گیری	عنوان شاخص
استان	کشور	رتبه در کشور	سهم استان از کشور		
۵۰,۹	۴۵,۸	۵	#	درصد	نرخ تورم سالانه
۳۲,۵	۴۰,۹	۳۱	#	درصد	نرخ مشارکت اقتصادی
۹	۴۷۰	۷	#	هزار میلیارد ریال	میزان مالیات وصول شده
۴۹	۳۰۴۰۰	۳۱	۰,۱۶	تعداد	تعداد کارگاه های صنعتی بالای ۱۰ نفر کارکن
۲۵	۸۵۰۰	۳۰	۰,۳	تعداد	تعداد شرکت های دانش بنیان فعال
۲۴۰۰	۴۴۰۰۰	#	۵,۴	میلیون متر مکعب	حجم آب های سطحی
۲۰۰,۱	۹۹,۳	۶	—	میلیمتر	متوسط بارندگی بلندمدت
۱۹,۴	۱۴,۸	۱۳	۰,۷۵	درصد	سهم اشتغال در بخش کشاورزی
۳۲,۸	۳۳,۶	۱۷	۰,۵۶	درصد	سهم اشتغال در بخش صنعت
۴۷,۸	۵۱,۶	۲۱	۰,۵۳	درصد	سهم اشتغال در بخش خدمات
۲۱۶۹۶۰	۱۱۵۹۴۱۳۷	۱۹	۱,۸۷	هکتار	مساحت اراضی زیر کشت استان

وضعیت اقتصادی و تولیدی استان (۱۴۰۱)

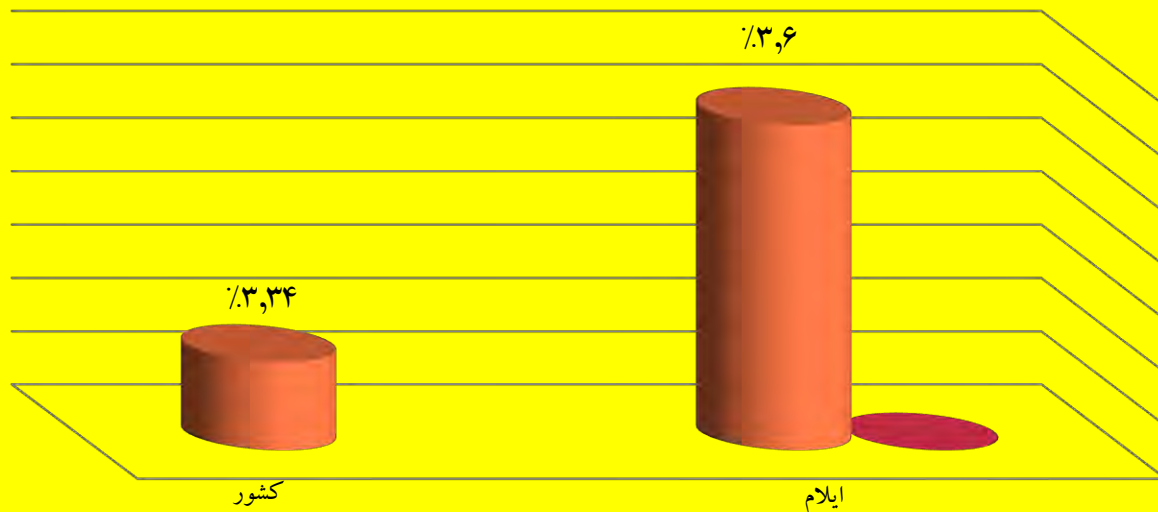
نرخ تورم سالانه

نرخ مشارکت اقتصادی

نرخ رشد اقتصادی

شاخص های زیربنایی استان

سال ۱۴۰۱				واحد اندازه گیری	عنوان شاخص
استان	کشور	رتبه در کشور	سهم استان از کشور		
۰	۱۱۷۹۸	—	۰	کیلومتر	طول خطوط ریلی
۰	۲۷۹۳	—	۰	کیلومتر	طول آزادراه
۱۸۰	۱۹۸۹۴	۲۹	۰/۸	کیلومتر	طول بزرگراه
۳۴,۵	۴۰/۸	۲۳	۱/۲	درصد	اراضی آبی
۷۹/۲۱	۶۱/۳۳	۱۳	۱/۴	درصد	روستاهای گازرسانی شده
۹۶/۳۰	۸۵/۵	۸	۲/۱	درصد	شهرهای گازرسانی شده
۰/۴۵	۰/۶۹	۲۴	۰/۴	درصد	سهم مشترکان برق صنعتی
۹۵۱/۸	۹۲۰	۲	#	به ازای هر ۱۰۰۰ نفر	ضریب نفوذ تلفن همراه
۷۱۷/۸	۷۸۶	۲۸	#	به ازای هر ۱۰۰۰ نفر	ضریب نفوذ اینترنت پرسرعت
۶۱/۳۴	۵۳	۱۲	#	درصد	جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب

شاخص های اجتماعی – فرهنگی استان

سال ۱۴۰۱				واحد اندازه گیری	عنوان شاخص
سهم استان از کشور	رتبه در کشور	کشور	استان		
#	۲۹	۱,۵۹	۱۹,۱۷-	به ازای هر هزار نفر	نرخ خالص مهاجرت
#	۲۰	۸۷,۶	۸۴,۹	درصد	نرخ باسوادی
۰/۷	۳۱	۱۴۱۶۰۷	۱۰۴۱	تخت	تعداد تخت بیمارستانی فعال
۱/۵	۴	۶/۰۸	۱۲/۶۷	درصد	سهم جمعیت تحت پوشش نهادهای حمایتی (کمیته امداد و بهزیستی)
#	۱	۲۲/۳۸	۱۸/۱۸	نفر	تراکم دانش آموز در کلاس
-	-	۱۴/۴۰	۰	به ازای هر ده هزار نفر	گنجایش سالن سینما
۰/۸۹	۵	۳۹۲	۴۸۹	به ازای هر ده هزار نفر	تعداد دانشجویان
۰/۸۷	۵	۹۸/۲	۱۱۹/۲	به ازای هر ده هزار نفر	تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری)
۰/۹۱	۶	۹/۶	۱۲/۲۶	به ازای هر ده هزار نفر	تعداد اعضای هیأت علمی
۰/۷	۱۹	۰/۷۱	۰/۶۳	به ازای هر ده هزار نفر	مراکز و کلینیک های تخصصی و فوق تخصصی

جایگاه و نقش استان ایلام در اسناد ملی و منطقه‌ای آمایش سرزمین

جایگاه حمل و نقل و ترانزیت استان در سند ملی آمایش

- نقش آفرینی در توسعه مناطق مرزی و تعامل با کشورهای عراق، سوریه و لبنان (تقویت مبادی مرزی استان)
- تجاری‌سازی گذرراه ترانزیتی محورهای ارتباطی مرز مهران به شهرهای بغداد، کربلا و نجف عراق
- توسعه، تقویت، تجهیز و بهره‌برداری از گذرراه حمل و نقل زمینی (جنوب غرب - شمال) در پهنه غربی کشور
- اتصال شهرهای مرزی استان به بازارها و مراکز توزیع و تأمین کالا و محصولات در دو سوی مرز

جایگاه صنعت در سند ملی آمایش سرزمین

* توسعه صنایع کوچک و متوسط

* ساخت محصولات در صنایع پایین دستی از نفت و گاز مبتنی بر دانش پایه و فناوری‌های جدید با اولویت ساخت محصولات شیمیایی و پتروپالایشگاه‌ها

* ساخت تجهیزات برقی

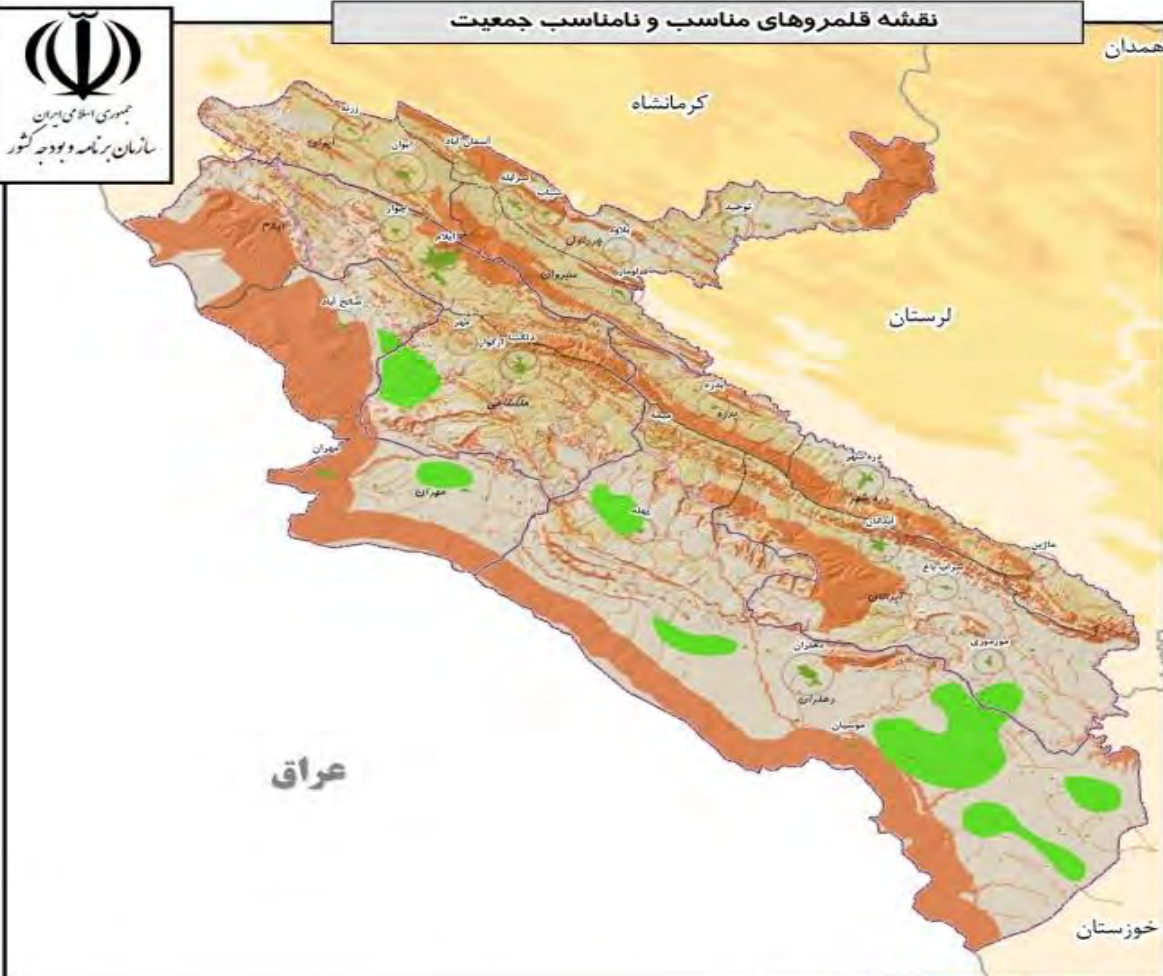
*تولید محصولات راهبردی کشاورزی با اولویت ذرت دانه‌ای و علوفه‌ای
*ایجاد و توسعه زنجیره ارزش گوشت قرمز و طیور

کشاورزی در سند آمایش سرزمین

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور

عراق

خوزستان

پهنه های دارای قابلیت بارگذاری جمعیت

- اولویت ۱
- اولویت ۲
- اولویت ۳
- قلمروهای نامناسب

- سطح بندی جمعیتی
- سطح ۵
- سطح ۴
- سطح ۳
- سطح ۲
- سطح ۱

شهر

نظام سکونتگاهی در سند آمایش سرزمین

* الگوی توسعه نظام سکونتگاهی به صورت شبکه
شهری چند مرکزی خوشه‌ای با رویکرد تثبیت
مناطق کلانشهری

* توسعه شهرهای کوچک و میانی

* توسعه مکان‌های مرکزی

* تقویت جمعیت پذیری

* تقویت روستاهای مرکزی مرزی

گردشگری در
سند آمایش
سرزمین

- محور گردشگری دفاع مقدس (راهیان نور)

-محور گردشگری طبیعی زاگرس

- محور گردشگری عتبات عالیات : محورهای اتصال دهنده مرزهای استان به
شهرهای بغداد، کربلا و نجف در عراق

- قطب گردشگری سلامت

کشاورزی و دامداری

کشاورزی ارگانیک و سالم، دامداری سنتی و صنعتی و کشت گیاهان دارویی، جنگل‌داری

حمل و نقل

ترانزیت کالا و مسافر با توجه به وجود ۴۲۵ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق با تاکید بر محورهای ایلام- مهران - دهلران در قالب ارتباط توسعه یافته با کشور عراق

نفت و گاز

ذخیره گاه، تولید و استخراج نفت، گاز

گردشگری

گردشگری سلامت، تاریخی، طبیعی، بوم گردی، مذهبی و دفاع مقدس

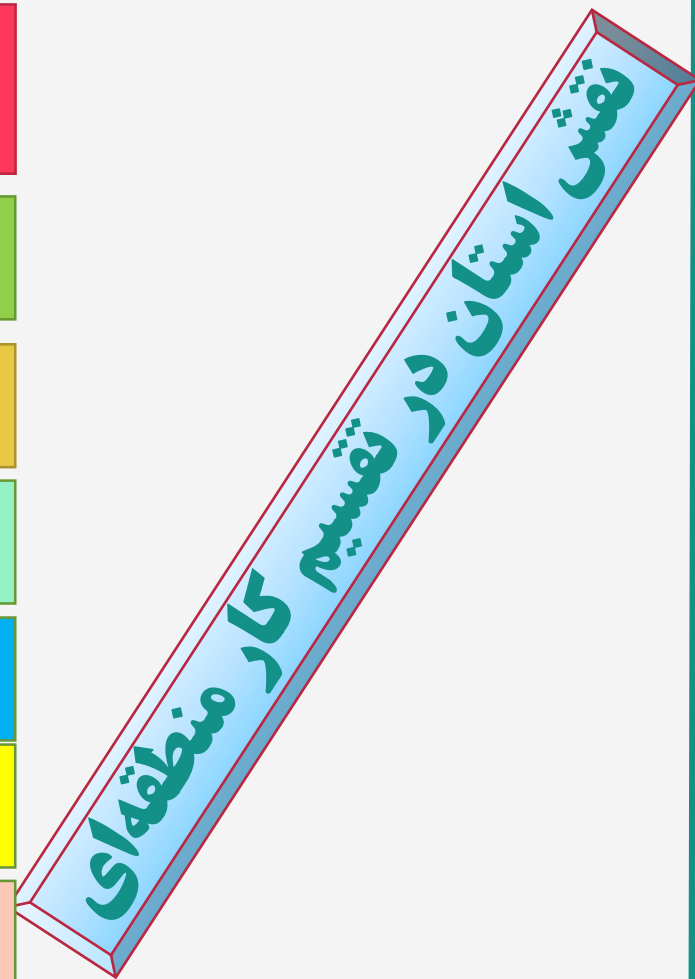
بازرگانی و ترانزیت

مبادلات بازرگانی با کشورهای منطقه با توجه به مرز بین‌المللی مهران

دفاعی و امنیتی

نقش کلیدی در تامین دفاع مرزی، امنیت ملی و پدافند غیرعامل.

کشاورزی و دامداری

کشاورزی ارگانیک، دامداری سنتی و صنعتی، کشت گیاهان دارویی، آبی‌پروری و تامین بخشی از نیازهای غذایی منطقه

گردشگری

گردشگری تاریخی، طبیعی، بوم‌گردی، مذهبی و دفاع مقدس

انرژی

قطب انرژی منطقه در تولید و تامین نفت، گاز، و بخشی از نیاز برق

حمل و نقل

حمل و نقل و ترانزیت منطقه در ارتباط با کشورهای منطقه

بازرگانی و ترانزیت

صادرات محصولات صنعتی، تجاری و بازرگانی منطقه و تامین نیازهای واردات بخش‌های مختلف منطقه

صنعت و معدن

صنایع غذایی و آشامیدنی، صنایع شیمیایی، لاستیک و پلاستیک، پتروشیمی و صنایع کاغذی

خدمات

خدمات برتر بازرگانی گمرک و بیمه، سلامت، آموزش عالی، انبارداری و لجستیک

دفاعی و امنیتی

تقویت سکونت‌گاه‌های مرزی، تعاملات فرامرزی استان و همپيوندی استان با استان‌های همجوار کشور عراق

محیط زیست

محافظت محیط زیست، آب و منابع طبیعی (حفظ و توسعه جنگل‌ها، حفظ آثار ملی طبیعی)

منطقه بندی آمایشی استان ایلام

منطقه دو: بدره، دره شهر و آبدانان

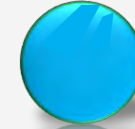
منطقه چهار: ایوان، سیروان، چرداول و هلیلان

منطقه یک: ایلام، ملکشاهی، چوار و میمه از شهرستان دهلران

منطقه سه: دهلران

منطقه پنج: مهران و بخش بولی شهرستان چوار

قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت در استان ایلام

شهرهای موجود
در مناطق
پنجگانه با تأکید
بر شهرهای میانی

منطقه ۳
(دهلران، موسیان
و دشت عباس)

از منطقه ۱ (بخش
بولی از شهرستان
چوار)

از منطقه ۲ (بخش
مورموری از
شهرستان آبدانان)

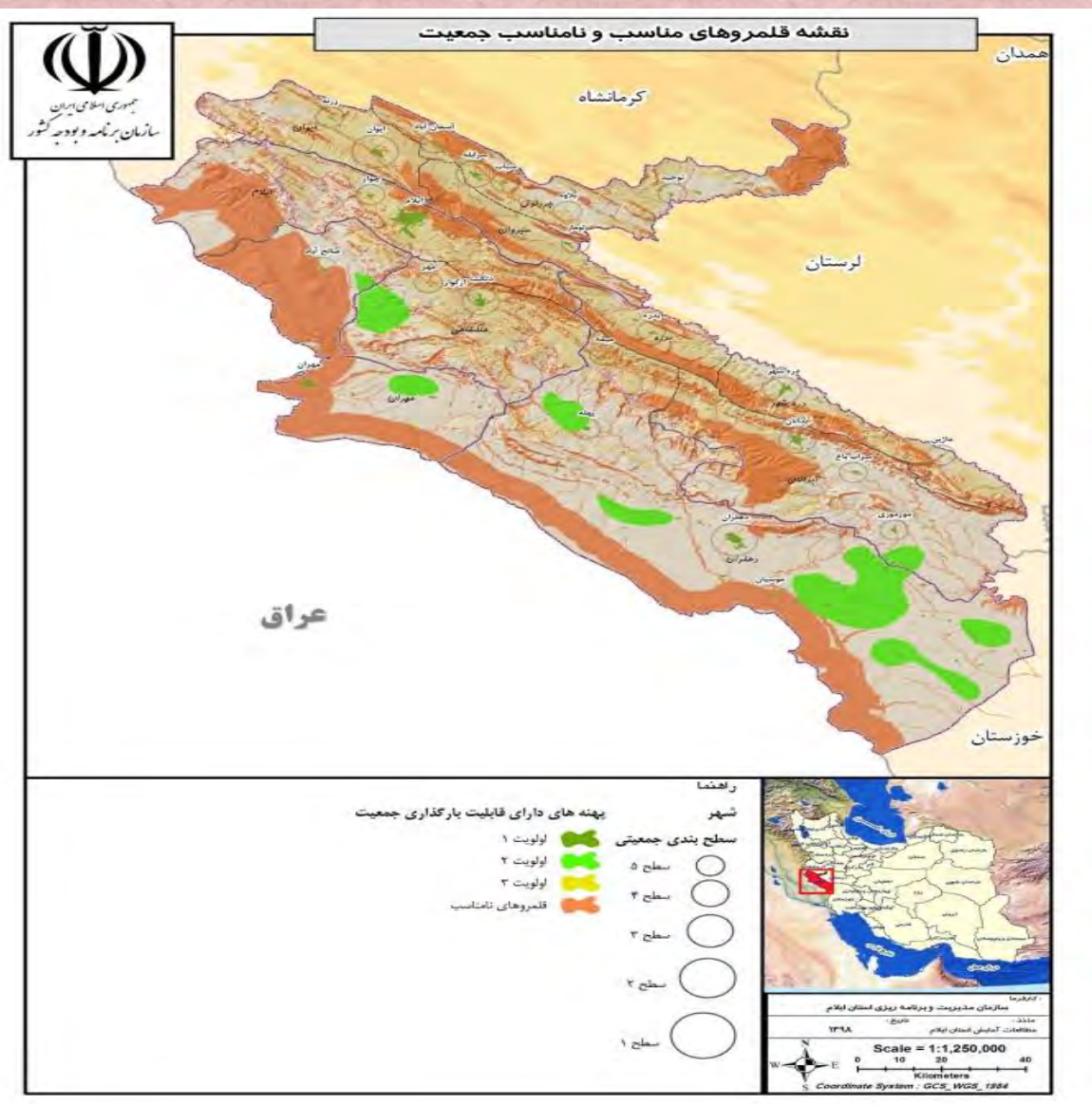
مناطق مستعد توسعه شهری و روستایی استان ایلام:

*کلیه شهرهای موجود

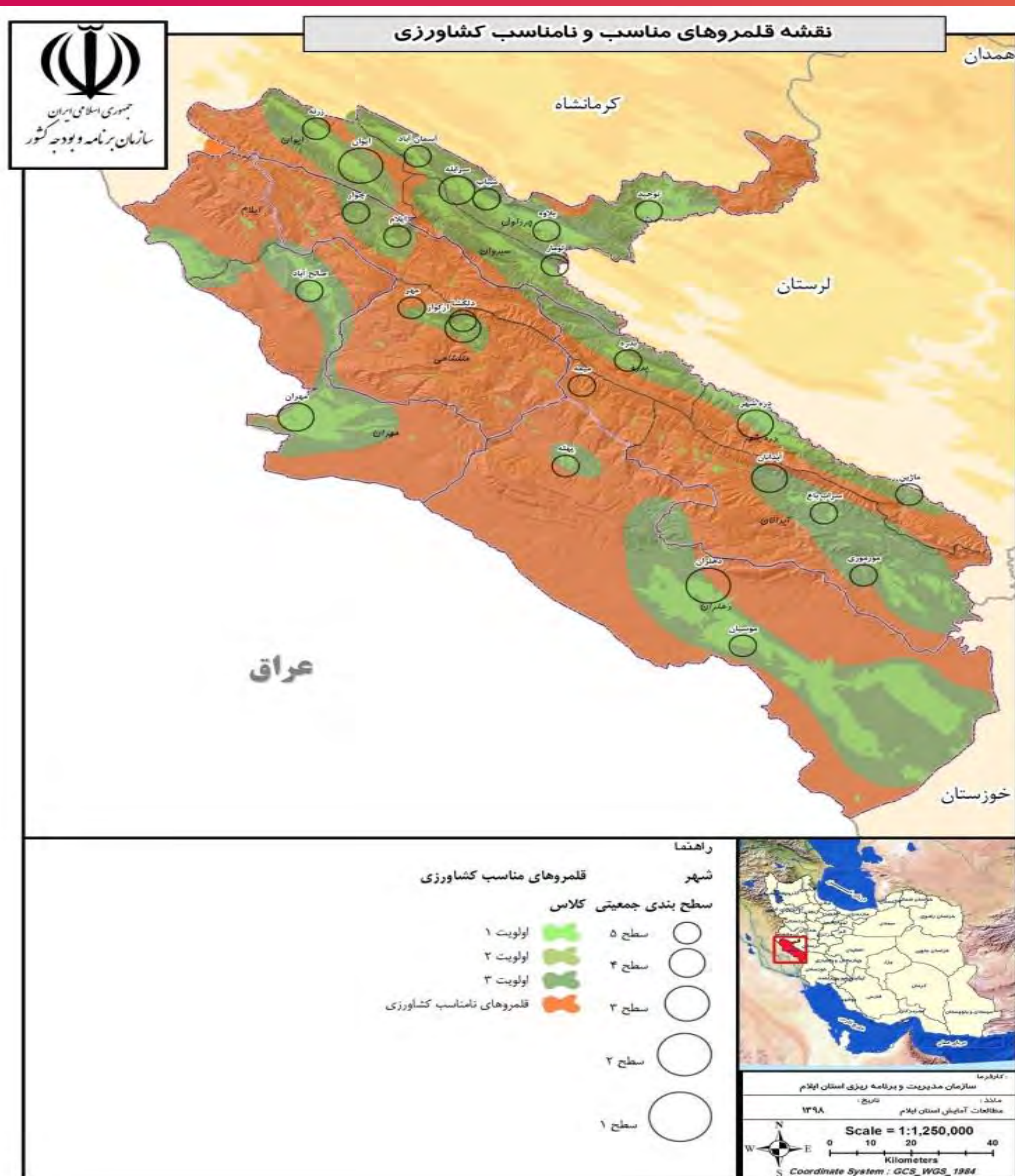
***روستاهای** شهید کشوری، چالسرا، هفت چشمه، شهرک اسلامی، بانقلان، شهرک هزارانی، زنجیره علیا، چالاب، ارمو، جعفرآباد، ولیعصر، عباس آباد، هفت چشمه آبدانان، کهره، کل کل علیا، گنبد پیرمحمد، فاطمیه، شهرک نبوت، مهدی آباد، قلعه جوق، پشت قلعه، چنگوله، زرانگوش، سراب، شیراوند، بانرحمان، وارگه، چم کبود، چشمه شیرین، گنداب، مورت، نهر عنبر، میدان، پاکل گراب

*بخش بولی واقع در قسمت غربی استان

*بخش‌هایی از منطقه جنوبی شامل **دهستان ابوغویر** بخش موسیان شهرستان دهلران و **دهستان آب انار** بخش کلات شهرستان آبدانان

قلمروهای اولویت‌دار استقرار فعالیت در استان ایلام

مناطق مستعد توسعه فعالیت های بخش
کشاورزی

کشت آبی مناطق ۲ و ۳ و ۵ (بدره، دره شهر، آبدانان،
دهلران و مهران)

کشت دیم در مناطق ۳ و ۴ و ۵ (دهلران، ایوان،
سیروان، چرداول، هلیلان و مهران)

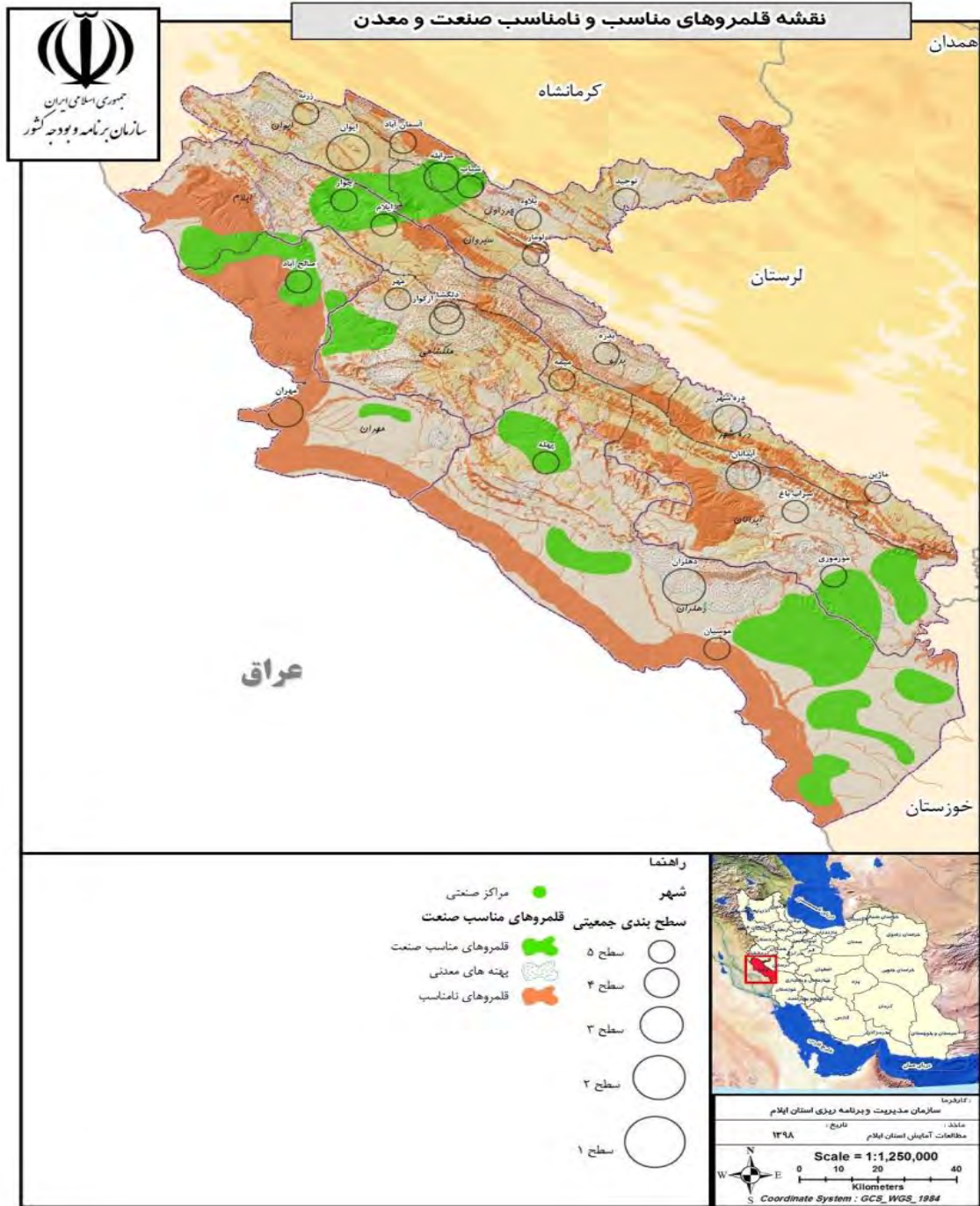
توسعه باغات در مناطق ۱ و ۴ (ایلام، ملکشاهی،
ایوان، سیروان، چرداول و هلیلان)

توسعه دام و طیور در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ (تمام
شهرستان های استان)

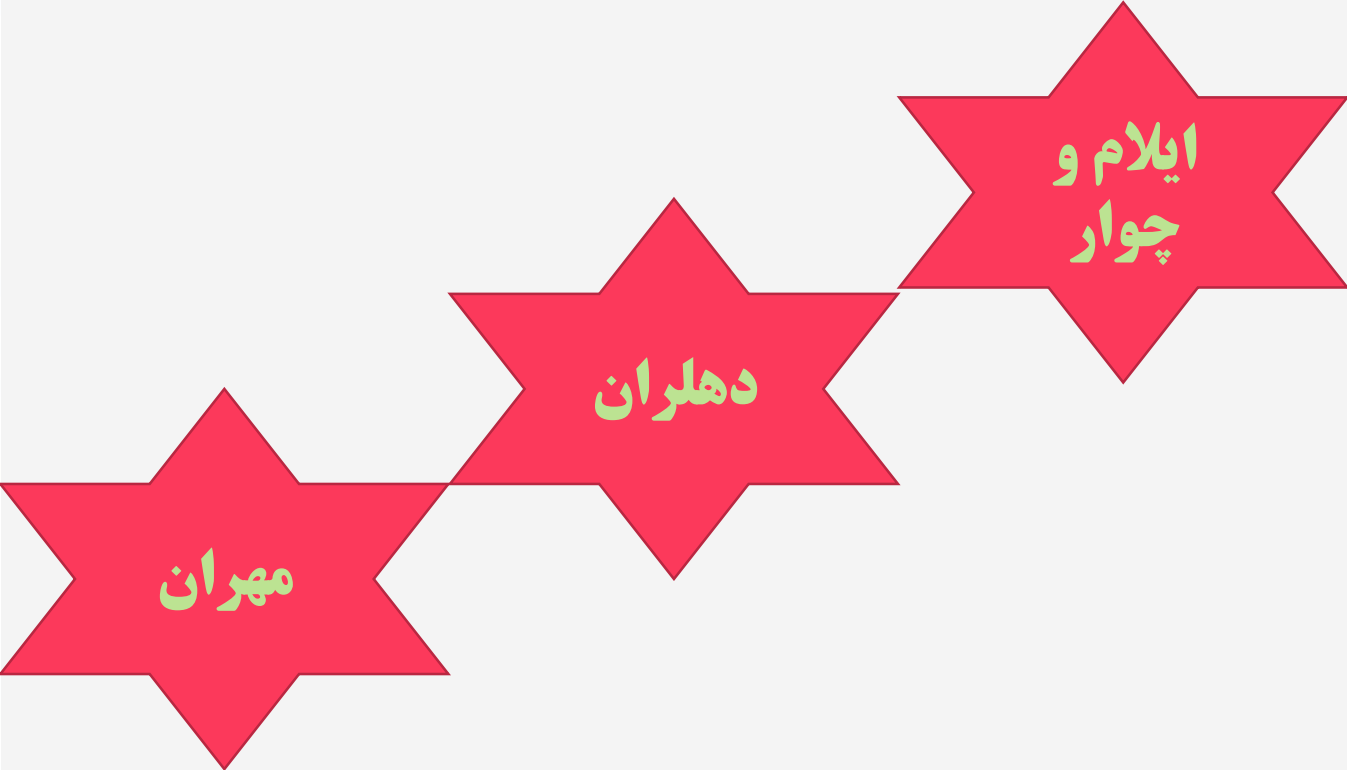
توسعه گیاهان دارویی در مناطق ۱، ۲، ۳، ۴، ۵
(تمام شهرستان های استان)

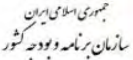
مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های صنعتی، معدنی و انرژی

قلمروهای موجود
در مناطق ۱ و ۲ و ۳
و ۴ و ۵ (تمام
شهرستان‌های استان)

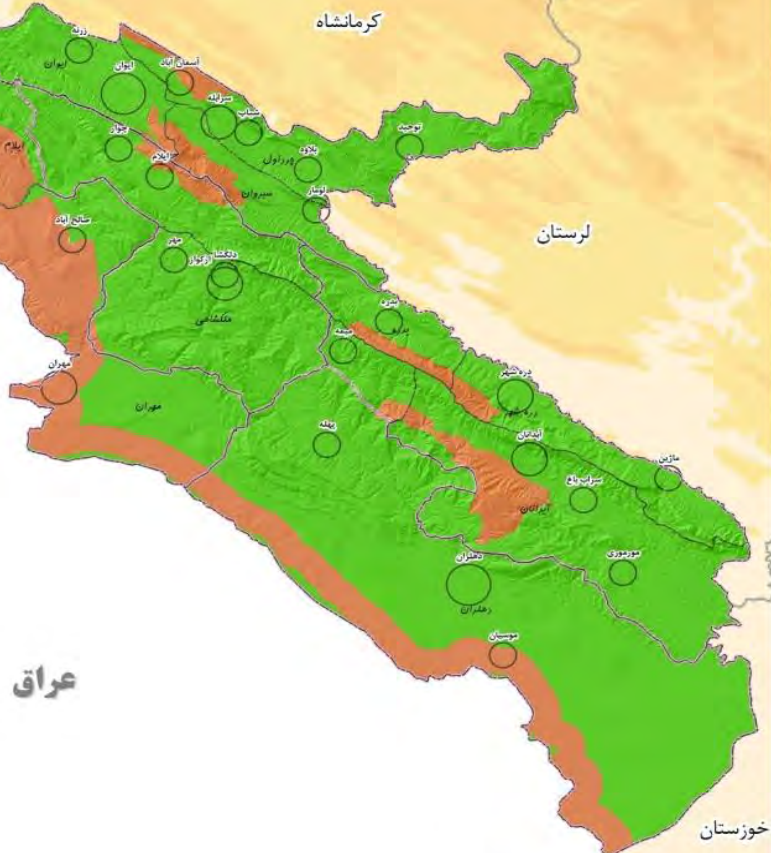

قلمروهای اصلی مناطق ۱ و ۳ و ۵ (ایلام، چوار، دهلران، مهران)

همدان

شہر

🎀 قلمروهای مناسب گردشگری

 قلمروهای نامناسب

قلمروهای نامناسب

5 راجہ

سطح ۴

21

سطح ۲

9

سطح ۱

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ایلام

ملف : تاريخ :
1398

Scale = 1:1,250,000

Kilometers

Coordinate System : GCS_WGS_1984

در قلمرو فضایی مناطق ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ (تمام شهرستان‌های استان)

ایلام،
ملکشاهی و
چوار

دهلران

مهران

ایوان،
سیروان،
چرداول و
هلیلان

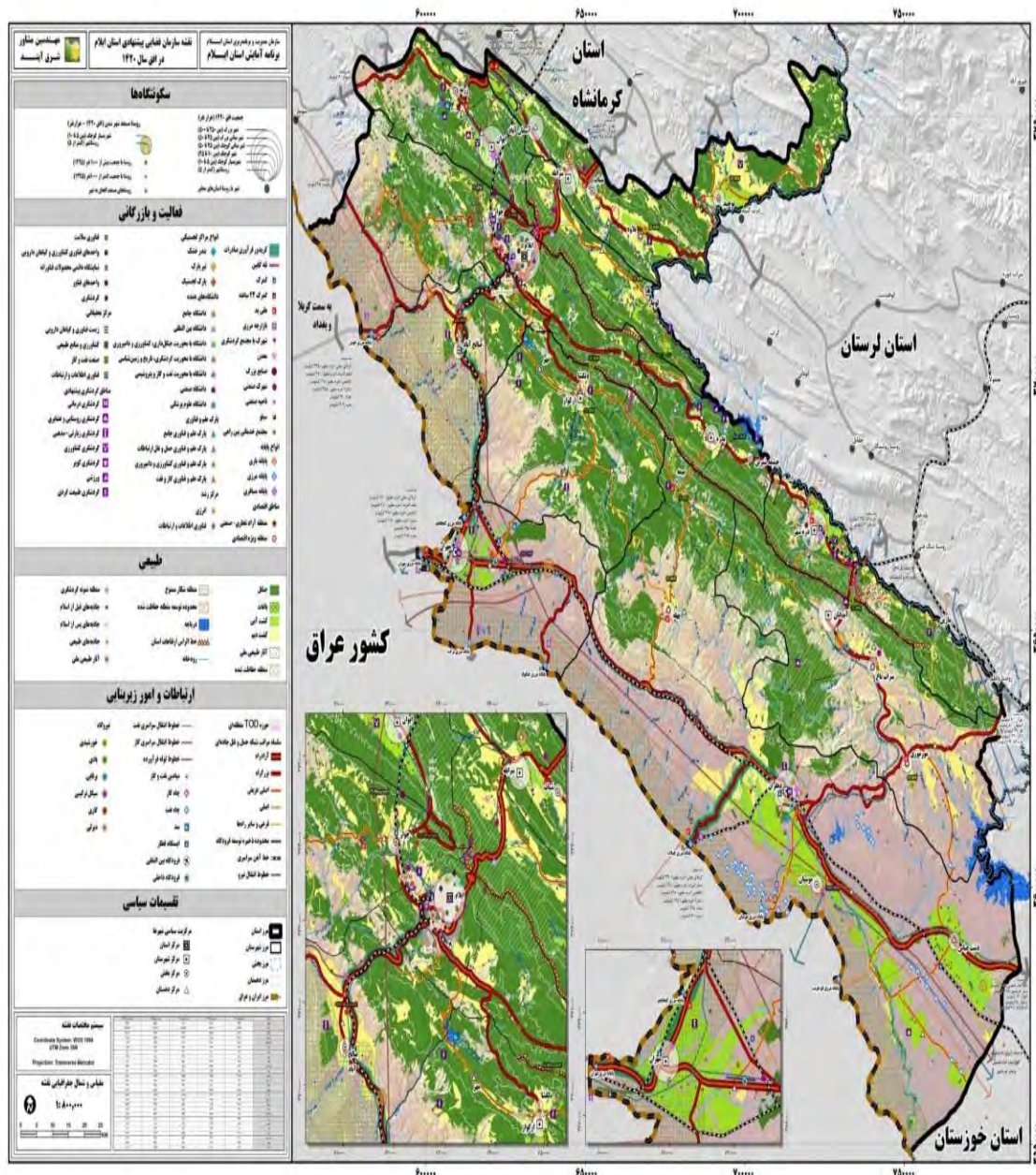
تبيين الكوى توسعه استان

*استان ایلام در افق بلندمدت (۱۴۲۰)، توسعه‌ای همه‌جانبه و مبتنی بر بخش‌های مختلف اقتصادی را تجربه می‌کند.

***با توسعه نفت و گاز استان،** طی سالیان پیشین و ایجاد صنایع پایین دستی از قبیل پالایشگاه گاز و پتروشیمی، استان به یکی از ظرفیت‌های انرژی کشور تبدیل و موجب افزایش و تثبیت اشتغال شده است.

*مناطق نفت و گازخیز استان، در پهنه غربی و جنوبی استان به **مناطق فعال صنعتی** تبدیل می‌شوند. این مناطق در پیوند با استان‌های هم‌جوار از جمله استان خوزستان در جنوب و استان کرمانشاه در شمال، کریدورهای انرژی را شکل داده می‌دهد.

*در نتیجه وجود این ظرفیت‌های مکمل، کریدورهای **حمل و نقل استان** با استان‌های هم‌جوار تقویت شده و استان ایلام تبدیل به یک **بازیگر کلیدی انرژی در غرب کشور** می‌شود.

چالش‌های سطح کلان استان

اصلی‌ترین چالش‌های استان ایلام

پایین بودن نرخ مشارکت اقتصادی

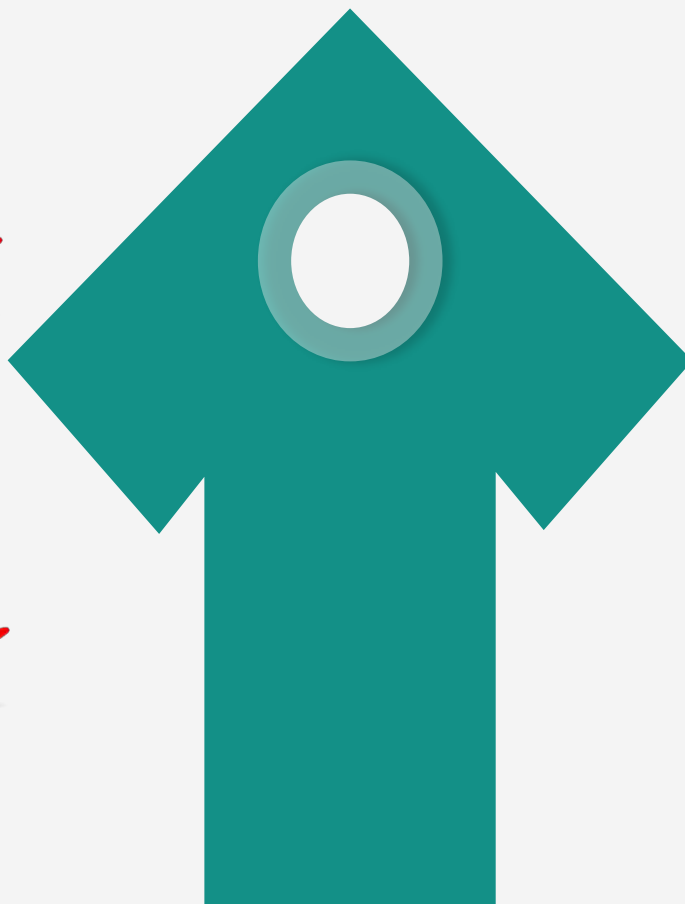
بالا بودن نرخ تورم در استان

نرخ بالای بیکاری در بین جوانان تحصیل کرده

پایین بودن امنیت سرمایه گذاری در استان

بالا بودن نرخ آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی

چالش‌های سطح اقتصادی و تولیدی

* کثرت واحدهای تولیدی
مشکل‌دار

* ضعف شدید میزان سرمایه‌گذاری
و کارآفرینی در استان

* ضعف شدید تأمین
زیرساخت‌های مورد نیاز
واحدهای تولیدی بزرگ
مقیاس از قبیل آب، برق و ...

* کم‌رنگ بودن نقش منابع نفت و گاز
در توسعه استان

* عدم تکمیل زنجیره‌های تولید در استان

چالش‌های سطح زیربنایی

● *فقدان ارتباط ریلی و شبکه آزادراهی و کمبود بزرگراه در استان

● *کمبود تأسیسات مهار، ذخیره‌سازی و انتقال آب‌های سطحی در استان
● جهت تأمین مصارف آب شرب شهری و روستایی، صنایع و کشاورزی

● *ضعف شدید شبکه‌های تأمین و انتقال انرژی در استان

چالش های سطوح اجتماعی، فرهنگی و خدماتی

- * کمبود مراکز خدمات تشخیصی و درمانی مورد نیاز در استان
- * بالا بودن هزینه تأمین کالا و خدمات در استان نسبت به سایر مناطق کشور
- * کمبود مراکز اقامتی و پایین بودن سرمایه گذاری در حوزه گردشگری در استان
- * سیطره قومیت گرایی و طایفه گرایی بر سطوح مختلف استان
- * افزایش نرخ خشونت علیه خود (خودکشی) و علیه دیگران
- * مهاجرت بی رویه جوانان تحصیل کرده، متخصص و صاحبان سرمایه از استان
- * افزایش سکونت گاه های غیررسمی در اطراف شهرها

مزیت‌ها و استعدادهای سرزمینی استان در مطالعات آمایش

قابلیت‌های بخش صنعت

*وجود ذخائر مناسب نفت و گاز (وجود ۶ درصد منابع نفتی و ۱۱ درصد منابع گازی کشور در استان) و امکان گسترش صنایع با فن آوری بالا در این حوزه

• امکان استفاده از پتانسیل مناطق مرزی و به تبع آن، ایجاد سرمایه گذاری در صنایع مختلف

* امکان ایجاد زنجیره های تولید و تشکیل خوشه های صنعتی و پیوند آن با بازارهای بین المللی

قابلیت‌های بخش کشاورزی

*فراوانی نسبی منابع آبی و وجود دشت‌های بزرگ برای
فعالیت‌های کشاورزی و آبی‌پروری

* مستعد بودن شرایط برای پرورش دام و طیور و ایجاد
صنایع تبدیلی و تکمیلی در راستای ایجاد ارزش افزوده

قابلیت‌های بخش فرهنگی، اجتماعی و خدماتی

- * وجود امن‌ترین مرز به طول ۴۲۵ کیلومتر با کشور عراق، در کنار اشتراکات قومی، فرهنگی و مذهبی ساکنان دو سوی مرز، جهت تقویت مبادلات مرزی (افزایش صادرات و جذب توریست)
- * وجود کوتاه‌ترین مسیر کشور به سمت عتبات عالیات در استان برای برگزاری کنگره عظیم اربعین
- * وجود ظرفیت‌های متنوع در حوزه گردشگری (طبیعی و سلامت)
- * تنوع بافت قومی، طایفه‌ای و یکپارچگی مذهبی

پیشران‌های توسعه استان (۱)

پیشران‌های سطح کلان استان

*مرزی بودن استان

* رویداد اربعین و جریان زوار به کشور عراق

پیشران‌های سطوح اقتصادی و تولیدی

*اثرات توسعه صنایع نفت و گاز در استان

* دسترسی استان به بازارهای بین‌المللی

*وجود زمینه تحقق زنجیره های تولید محصولات کشاورزی و دامپروری، صنایع پایین دستی نفت و گاز، فرآورده های معدنی و صنایع دستی

* برخورداری از ظرفیت نیروی انسانی جوان، تحصیل کرده و جویای کار

پیشران‌های توسعه استان (۲)

پیشران‌های سطح زیربنایی

*وجود منابع آب و خاک

*اتصال استان به شبکه ریلی کشور و دسترسی به کریدورهای ملی و فراملی

پیشران‌های سطوح اجتماعی، فرهنگی و خدماتی

*وجود ظرفیت مرز صادراتی بین‌المللی

*جاذبه‌های گردشگری طبیعی، تاریخی و زیارتی

*تنوع خرده‌فرهنگ‌های قومی و طایفه‌ای

*تجربه ۸ ساله مقاومت و پایداری

فرآیند انجام تحلیل سلسله مراتب توسعه شهرستانها

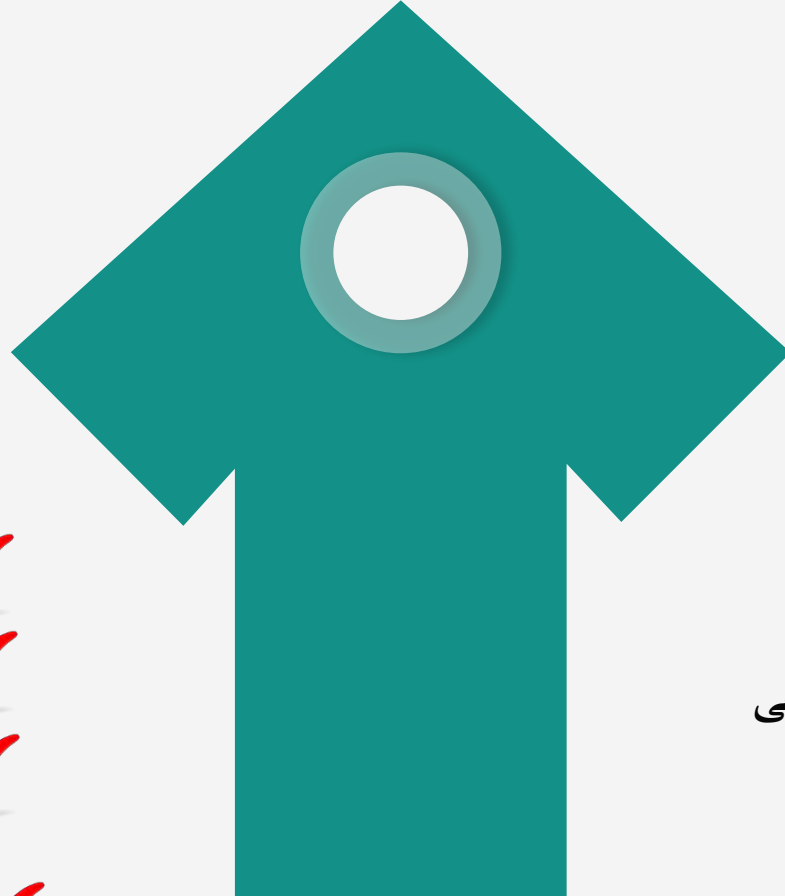
(۱) تعیین و معرفی شاخصها

(۲) تعیین وزن شاخصهای انتخابی

(۳) رتبه‌بندی شاخص‌ها

(۴) رتبه‌بندی نهایی

نماگرهای اقتصادی و تولیدی

* نرخ مشارکت اقتصادی

* نرخ مشارکت اقتصادی زنان

* نرخ بیکاری

* نرخ بیکاری زنان

* نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی

* سرانه سپرده گذاری بانکی

* سرانه تسهیلات پرداختی بانکها

* کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر

* کارگاههای صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر

* سهم شاغلین کارگاههای صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر از کل اشتغال

* مقدار مصرف برق صنعتی به کل

* معادن در حال بهره برداری به ده هزار نفر جمعیت

* سرانه مساحت زمین بهره برداری های کشاورزی

* سرانه تولید شیر

* سرانه تولید گوشت (سفید و قرمز)

* سرانه تولید محصولات زراعی

✓ اراضی آبی

✓ سرانه تولید آب شرب شهری

✓ سرانه تولید آب شرب روستایی

✓ جایگاه عرضه‌ی سوخت و CNG به هزار نفر جمعیت

✓ روستاهای گازرسانی شده

✓ شهرهای گازرسانی شده

✓ سهم مشترکان برق صنعتی

✓ تراکم راه اصلی و فرعی

✓ تراکم راه روستایی آسفalte

✓ تراکم بزرگراه و آزادراه

✓ تراکم شبکه ریلی

✓ سرانه فضای سبز

✓ مساحت نواحی و شهرک‌های صنعتی به ده‌هزار نفر جمعیت

✓ نسبت پروانه ساختمانی بتونی و اسکلت فلزی به کل واحدهای مسکونی

✓ سهم مصرف آب کشاورزی

✓ *جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب

(د) نماگرهای فرهنگی و اجتماعی

* نرخ باسوادی

* تعداد دانشجویان به ازای هر ده هزار نفر جمعیت

* میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در هزار نفر جمعیت

* تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) به ده هزار نفر جمعیت

* سهم جمعیت تحت پوشش نهادهای حمایتی (کمیته امداد و بهزیستی)

* تعداد اعضای هیأت علمی به ده هزار نفر جمعیت

* مراکز ارائه دهنده خدمات اجتماعی به صد هزار نفر جمعیت

* تعداد بیمه شدگان و مستمری بگیران تأمین اجتماعی به جمعیت

* تراکم دانش آموز در کلاس

* نسبت تخت ثابت بیمارستانی به ده هزار نفر جمعیت

* تخت اقامتگاه‌ها به ده هزار نفر جمعیت

* مراکز و کلینیک‌های تخصصی و فوق تخصصی به ده هزار نفر جمعیت

* گنجایش سالن سینما به ده هزار نفر جمعیت

* مراکز بهداشتی - درمانی (شهری و روستایی) به ده هزار نفر جمعیت

* گنجایش سالن‌های نمایش به ده هزار نفر جمعیت

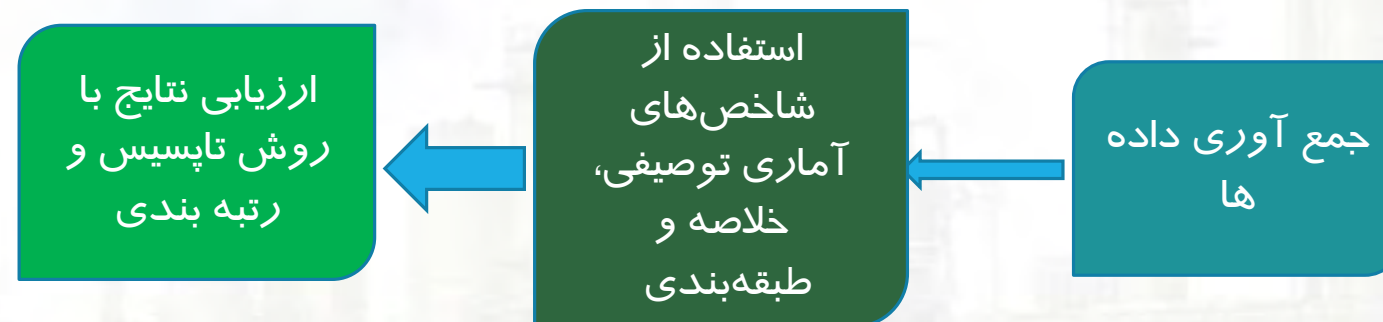
* پزشک متخصص و فوق تخصص به ده هزار نفر جمعیت

* سرانه‌ی زیربنای کتابخانه‌های عمومی

* سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز)

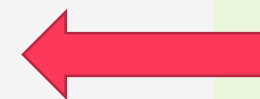
روش تاپسیس TOPSIS

- ☐ تهیه پرسشنامه وزن شاخص ها
- ☐ توزیع پرسشنامه وزن شاخص ها بین خبرگان
- ☐ محاسبه میانگین وزنی خبرگان

تعیین وزن شاخص‌های انتخابی

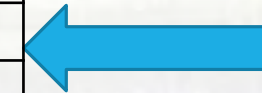
نماگرهای اقتصادی و تولیدی

ردیف	عنوان نماگر	پاسخگوی ۱	پاسخگوی ۲	پاسخگوی ۳	پاسخگوی ۴	پاسخگوی ۵	میانگین وزن هر شاخص
۱	سرانه سپرده گذاری بانکی	۸	۵	۷	۹	۶	۷
۲	سرانه تسهیلات پرداختی بانک ها	۶	۵	۸	۳	۶	۵.۶
۳	نسبت کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر به صد هزار نفر جمعیت	۹	۶	۹	۶	۷	۷.۴
۴	نسبت کارگاه های صنعتی ۵۰ نفر کارکن و بیشتر به صد هزار نفر جمعیت	۸	۶	۹	۸	۹	۸
۵	سهم شاغلین کارگاه های صنعتی ده نفر کارکن و بیشتر از کل اشتغال	۷	۶	۹	۷	۹	۷.۶
۶	مقدار مصرف برق صنعتی به کل	۶	۵	۹	۳	۸	۶.۲
۷	تعداد معادن در حال بهره برداری به ده هزار نفر جمعیت	۶	۶	۹	۱	۹	۶.۲
۸	سرانه مساحت زمین بهره‌برداری‌های کشاورزی	۷	۶	۸	۶	۹	۷.۲
۹	سهم اراضی آبی هر بهره‌بردار	۸	۶	۸	۸	۸	۷.۶
۱۰	سرانه تولید شیر	۶	۶	۸	۸	۸	۷.۲
۱۱	سرانه تولید گوشت (سفید و قرمز)	۷	۶	۸	۸	۸	۷.۴
۱۲	سرانه تولید محصولات زراعی	۸	۶	۸	۸	۸	۷.۶
۱۳	نرخ مشارکت اقتصادی	۹	۶	۸	۹	۹	۸.۲
۱۴	نرخ مشارکت اقتصادی زنان	۹	۷	۸	۹	۸	۸.۲
۱۵	نرخ بیکاری	۱۰	۹	۲	۵	۸	۶.۸
۱۶	نرخ بیکاری زنان	۹	۹	۲	۵	۷	۶.۴
۱۷	نرخ بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی	۸	۹	۱	۷	۹	۶.۸

تعیین وزن شاخص‌های انتخابی

نماگرهای زیربنایی

ردیف	عنوان نماگر	پاسخگوی ۱	پاسخگوی ۲	پاسخگوی ۳	پاسخگوی ۴	پاسخگوی ۵	میانگین وزن هر شاخص
1	درصد اراضی آبی	9	5	6	7	8	7
2	سرانه تولید آب شرب شهری	9	8	6	2	6	6.2
3	سرانه تولید آب شرب روستایی	9	8	6	2	6	6.2
4	تعداد جایگاه عرضه ی سوخت و CNG به هزارنفر جمعیت	7	4	5	3	5	4.8
5	درصد روستاهای گازرسانی شده	7	9	8	4	6	6.8
6	درصد شهرهای گازرسانی شده	9	9	9	4	6	7.4
7	سهم مشترکان برق صنعتی	5	9	7	6	8	7
8	تراکم راه اصلی و فرعی	8	7	7	6	7	7
9	تراکم راه روستایی آسفalte	7	8	6	5	5	6.2
10	تراکم بزرگراه و آزادراه	3	1	5	8	9	5.2
11	تراکم شبکه ریلی	3	1	0	9	9	4.4
12	سرانه فضای سبز	6	3	6	6	4	5
13	مساحت نواحی و شهرک‌های صنعتی به ده‌هزار نفر جمعیت	7	1	7	4	7	5.2
14	نسبت پروانه ساختمانی بتونی و اسکلت فلزی به هزارنفر جمعیت	6	8	7	4	5	6
15	درصد مصرف آب کشاورزی	7	4	8	2	7	5.6
16	درصد جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب	4	7	4	3	6	4.8

تعیین وزن شاخص‌های انتخابی

نماگرهای فرهنگی و اجتماعی

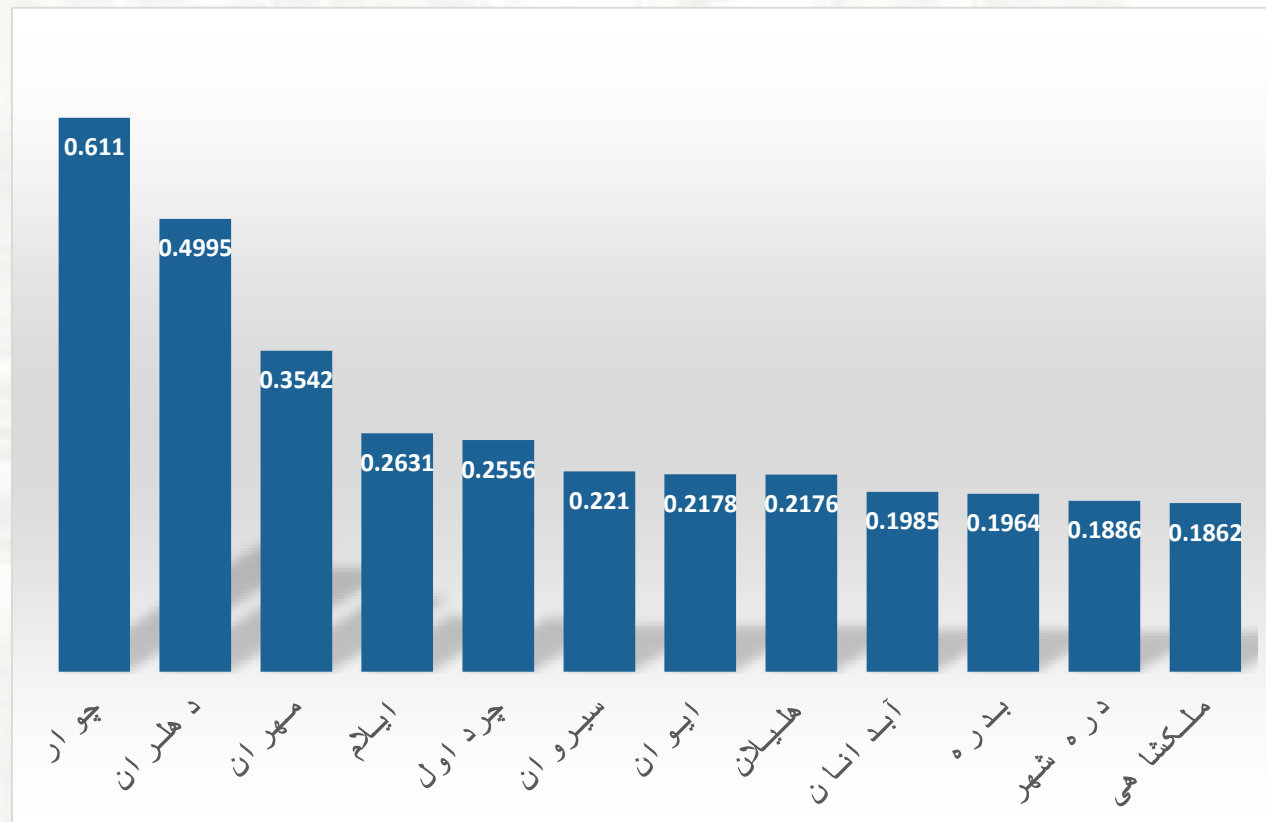

ردیف	عنوان نماگر	پاسخگوی ۱	پاسخگوی ۲	پاسخگوی ۳	پاسخگوی ۴	پاسخگوی ۵	میانگین وزن هر شاخص
1	نرخ باسوادی	5	8	8	9	6	7.2
2	میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در هزار نفر جمعیت	2	6	8	9	2	5.4
3	درصد تحت پوشش نهادهای حمایتی (کمیته امداد و بهزیستی)	1	8	3	8	8	5.6
4	نسبت مراکز ارائه دهنده خدمات اجتماعی به صد هزار نفر جمعیت	6	8	7	8	6	7
5	تراکم دانش آموز در کلاس	6	5	9	9	2	6.2
6	تعداد تخت اقامتگاه‌ها به ده هزار نفر جمعیت	7	6	8	9	4	6.8
7	گنجایش سالن سینما به ده هزار نفر جمعیت	9	6	9	9	4	7.4
8	گنجایش سالن‌های نمایش به ده هزار نفر جمعیت	9	6	8	9	4	7.2
9	سرانه‌ی زیربنای کتابخانه‌های عمومی	3	8	8	9	6	6.8
10	تعداد دانشجویان به ازای هر هزار نفر جمعیت	5	7	5	8	7	6.4
11	تعداد دانشجویان تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) به ده هزار نفر جمعیت	5	8	8	7	7	7
12	تعداد اعضای هیأت علمی به ده هزار نفر جمعیت	5	8	6	6	6	6.2
13	تعداد بیمه‌شدگان و مستمری بگیران تأمین اجتماعی به جمعیت	7	7	8	8	8	7.6
14	نسبت تخت ثابت بیمارستانی به ده هزار نفر جمعیت	8	8	9	9	4	7.6
15	تعداد مراکز و کلینیک‌های تخصصی و فوق تخصصی به ده هزار نفر جمعیت	8	9	9	9	4	7.8
16	نسبت مراکز بهداشتی – درمانی (شهری و روستایی) به ده هزار نفر جمعیت	8	8	8	8	6	7.6
17	نسبت پزشک متخصص و فوق تخصص به ده هزار نفر جمعیت	7	9	9	8	6	7.8
18	سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز)	8	8	8	9	7	8

نتایج و تحلیل

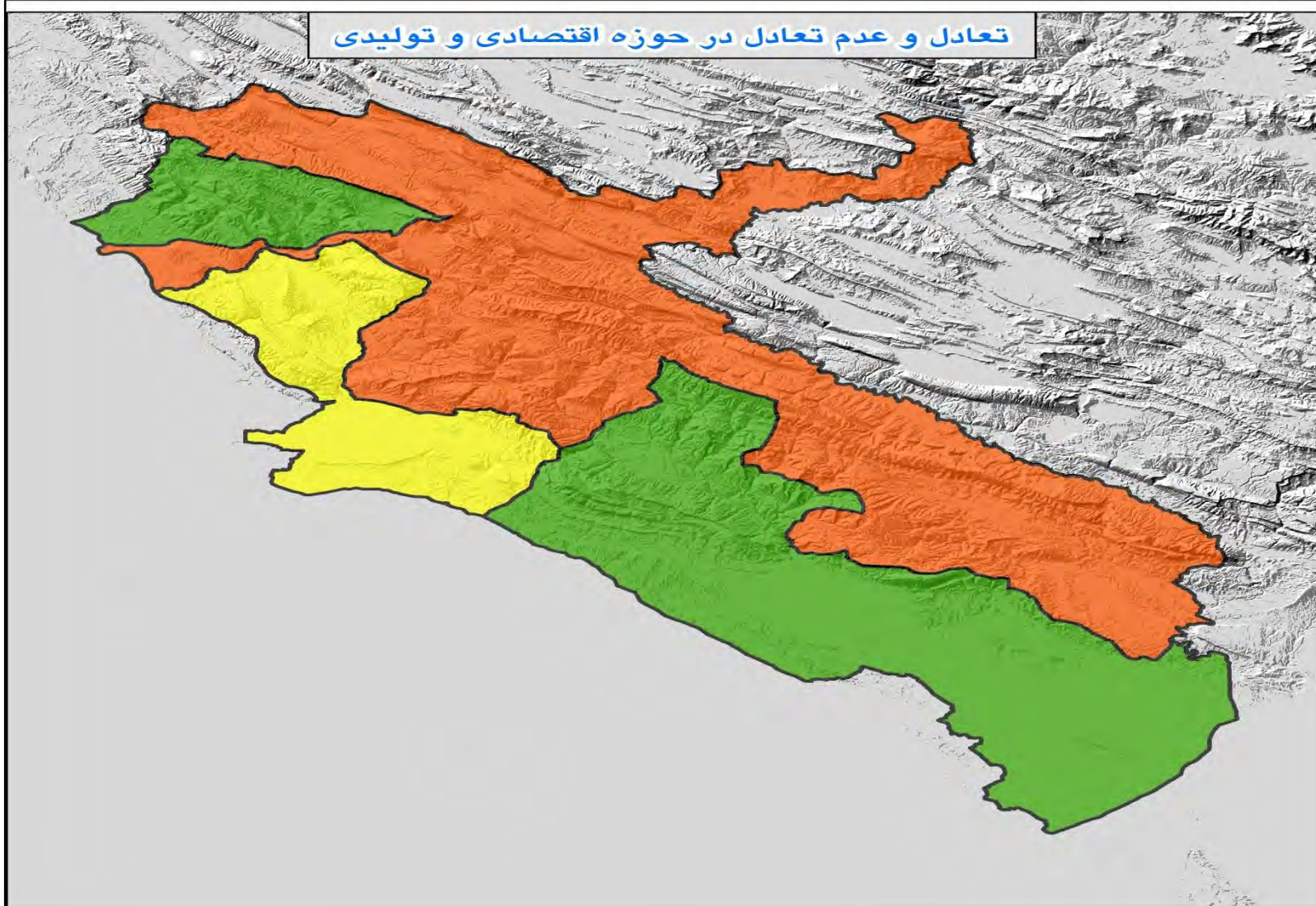
نتایج ارزیابی نماگرهای
اقتصادی و تولیدی

میزان برخوردااری	رتبه	نتیجه	ضریب نزدیکی
برخوردار	۱	چوار	0.611
برخوردار	۲	دهلران	0.4995
نیمه برخوردار	۳	مهران	0.3542
کم برخوردار	۴	ایلام	0.2631
کم برخوردار	۵	چرداول	0.2556
کم برخوردار	۶	سیروان	0.221
کم برخوردار	۷	ایوان	0.2178
کم برخوردار	۸	هلیلان	0.2176
کم برخوردار	۹	آبدانان	0.1985
کم برخوردار	۱۰	بدره	0.1964
کم برخوردار	۱۱	دره شهر	0.1886
کم برخوردار	۱۲	ملکشاهی	0.1862

نقشه تعادل و عدم تعادل در حوزه اقتصادی و تولیدی

تعادل و عدم تعادل در حوزه اقتصادی و تولیدی

راهنما

برخوردار

نیمه برخوردار

کم برخوردار

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ایلام

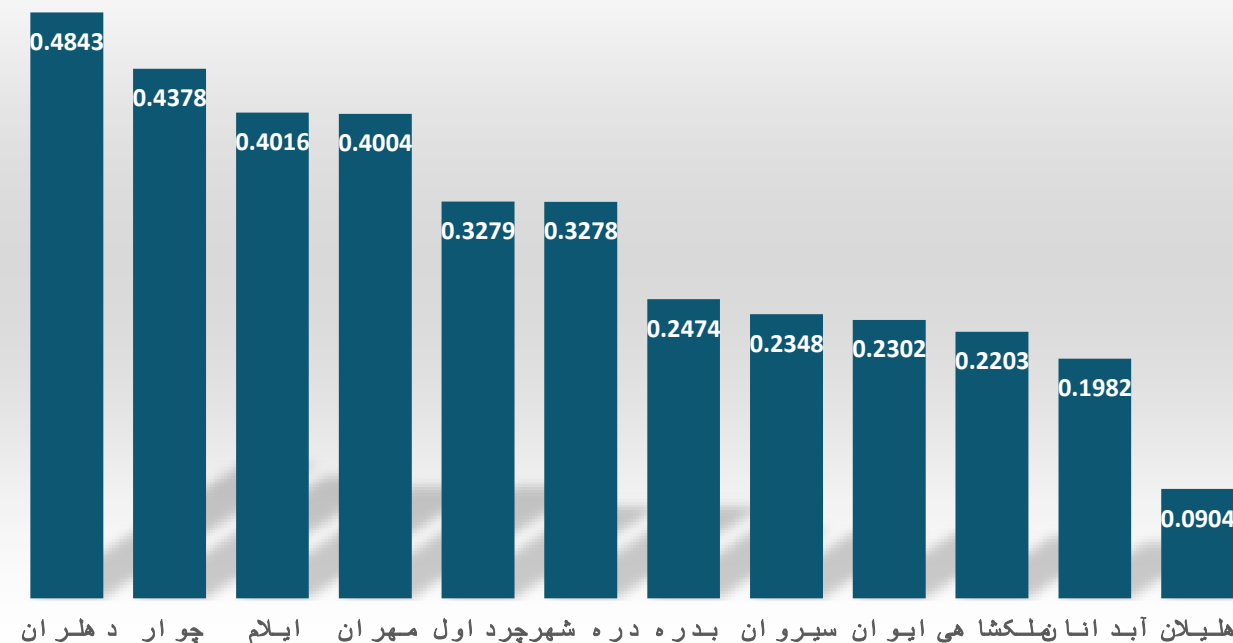
Scale = 1:1,500,000
0 20 40 80
Kilometers
Coordinate System : GCS_WGS_1984

نتایج و تحلیل

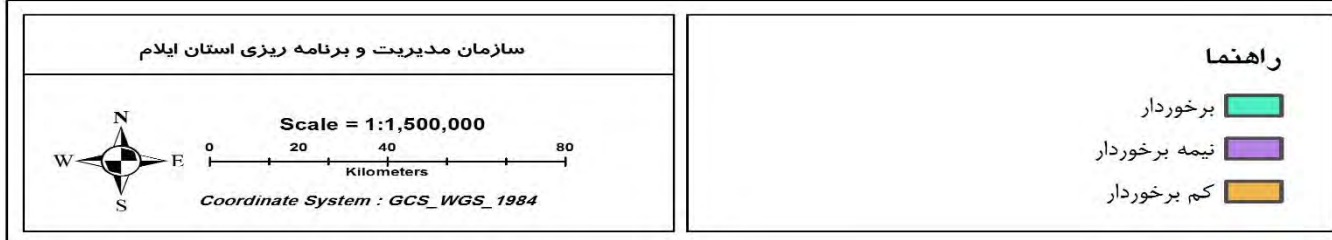
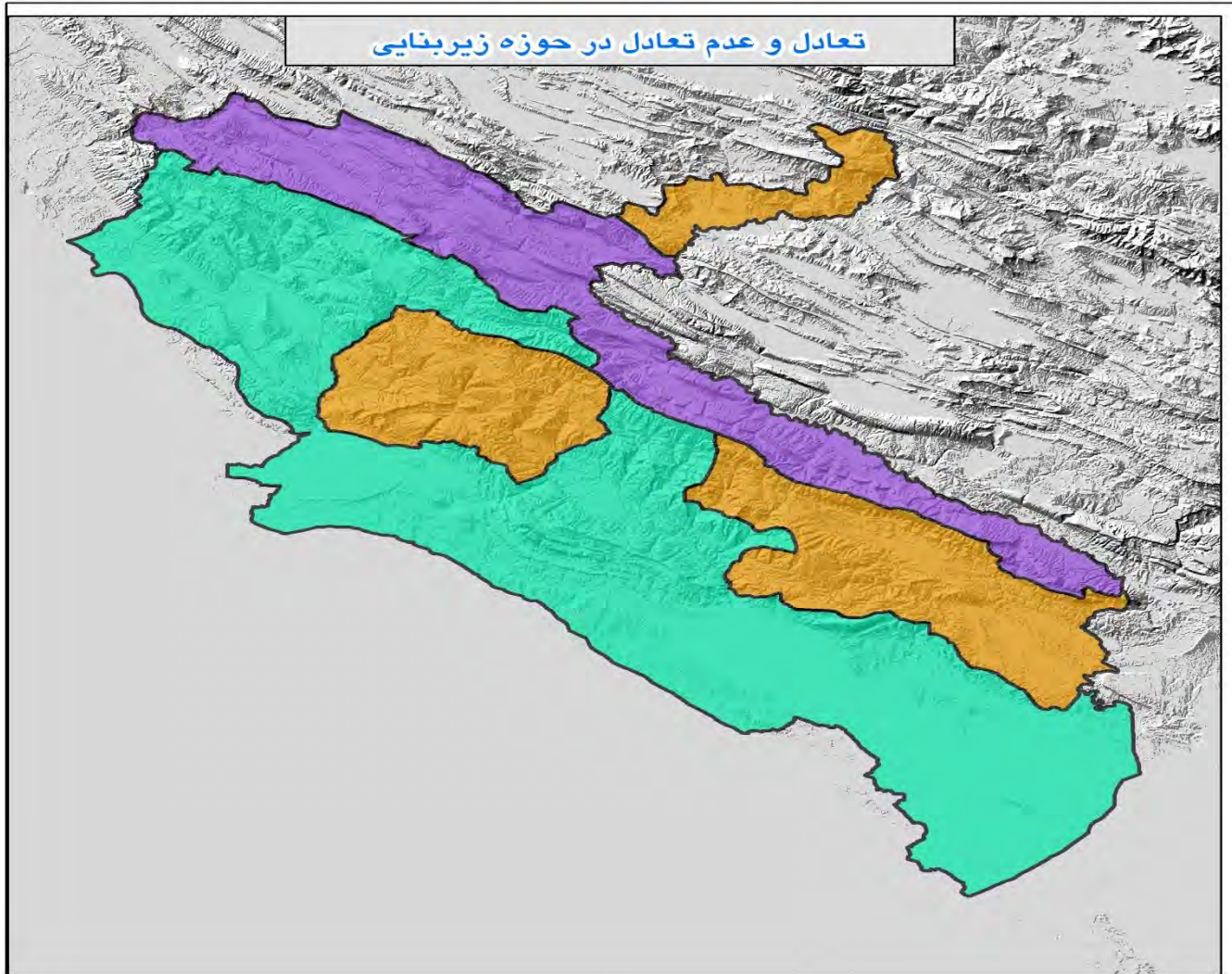
نتایج ارزیابی شاخص های زیربنایی

میزان برخورداری	رتبه	نتیجه	ضریب نزدیکی
برخوردار	۱	دهلران	0.4843
برخوردار	۲	چوار	0.4378
برخوردار	۳	ایلام	0.4016
برخوردار	۴	مهران	0.4004
نیمه برخوردار	۵	چرداول	0.3279
نیمه برخوردار	۶	دره شهر	0.3278
نیمه برخوردار	۷	بدره	0.2474
نیمه برخوردار	۸	سیروان	0.2348
نیمه برخوردار	۹	ایوان	0.2302
کم برخوردار	۱۰	ملکشاهی	0.2203
کم برخوردار	۱۱	آبدانان	0.1982
کم برخوردار	۱۲	هلیلان	0.0904

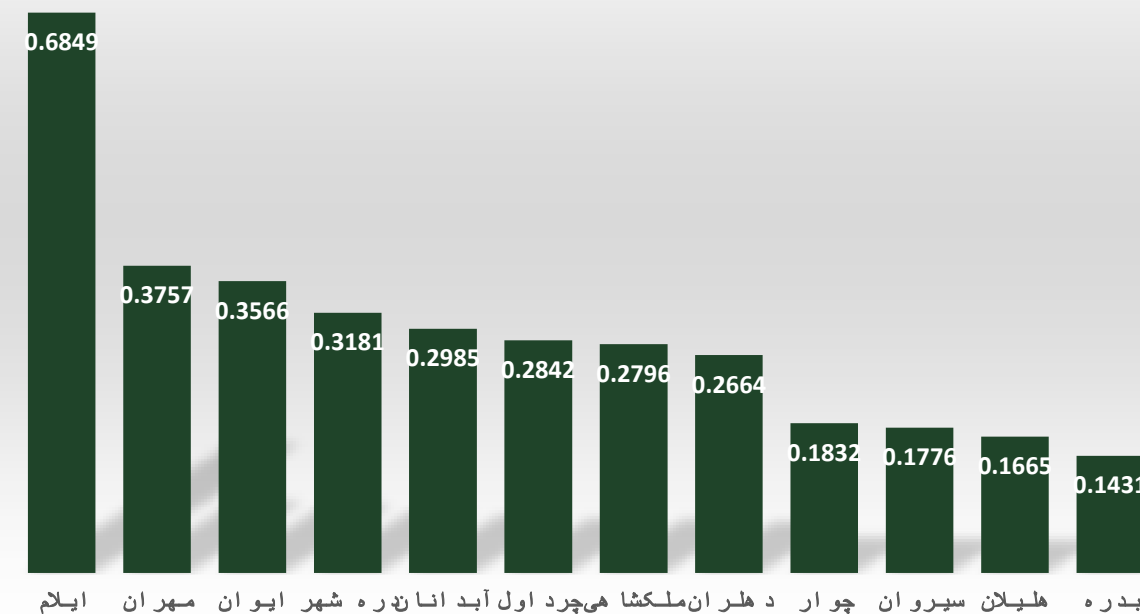
نقشه تعادل و عدم تعادل در حوزه زیربنایی

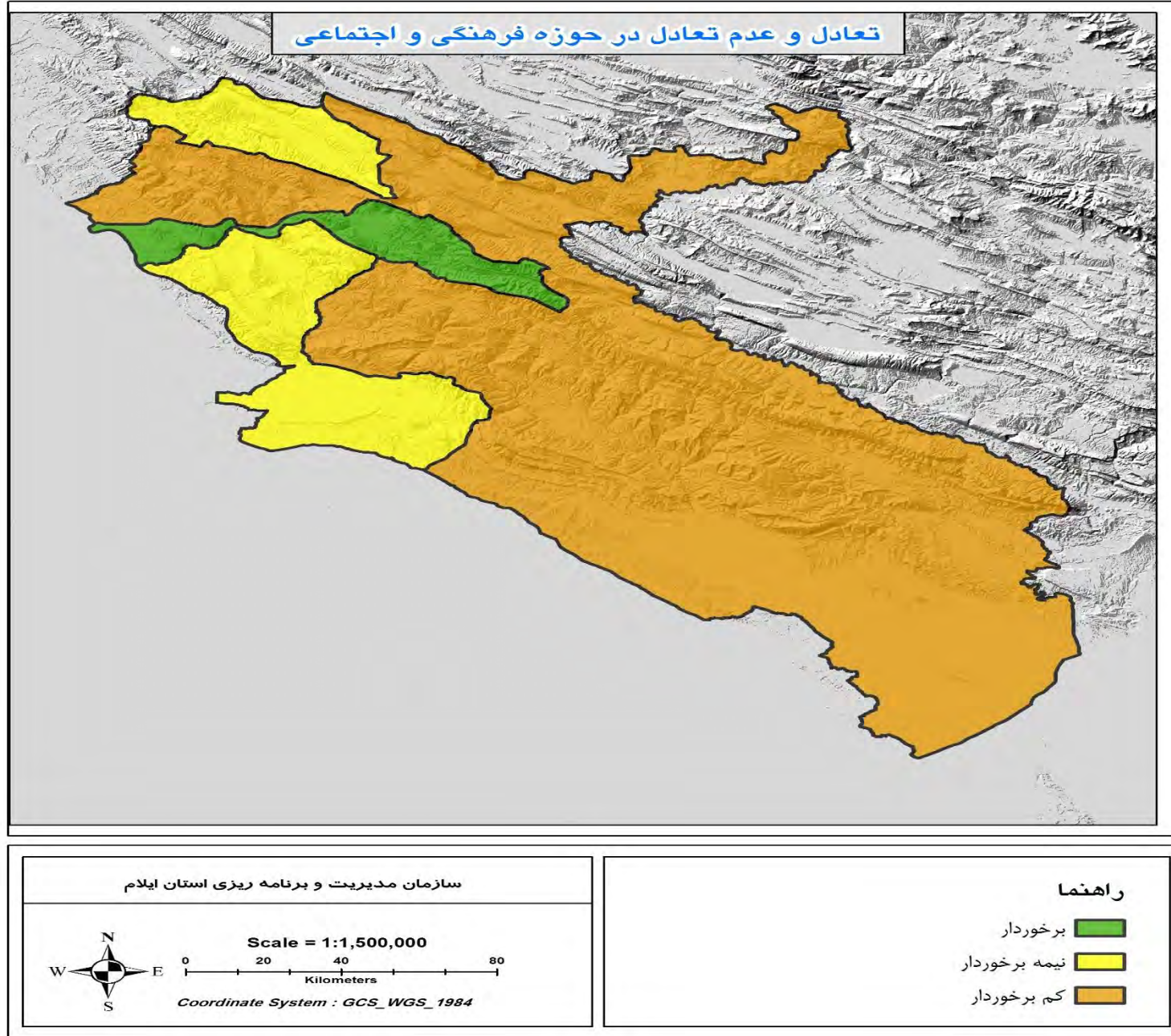
نتایج و تحلیل

نتایج ارزیابی فرهنگی و اجتماعی

ضریب نزدیکی	نتیجه	رتبه	میزان برخورداری
0.6849	ایلام	۱	برخوردار
0.3757	مهران	۲	نیمه برخوردار
0.3566	ایوان	۳	نیمه برخوردار
0.3181	دره شهر	۴	کم برخوردار
0.2985	آبدانان	۵	کم برخوردار
0.2842	چرداول	۶	کم برخوردار
0.2796	ملکشاهی	۷	کم برخوردار
0.2664	دهلران	۸	کم برخوردار
0.1832	چوار	۹	کم برخوردار
0.1776	سیروان	۱۰	کم برخوردار
0.1665	هلیلان	۱۱	کم برخوردار
0.1431	بدره	۱۲	کم برخوردار

نقشه تعادل و عدم تعادل در حوزه اجتماعی و فرهنگی

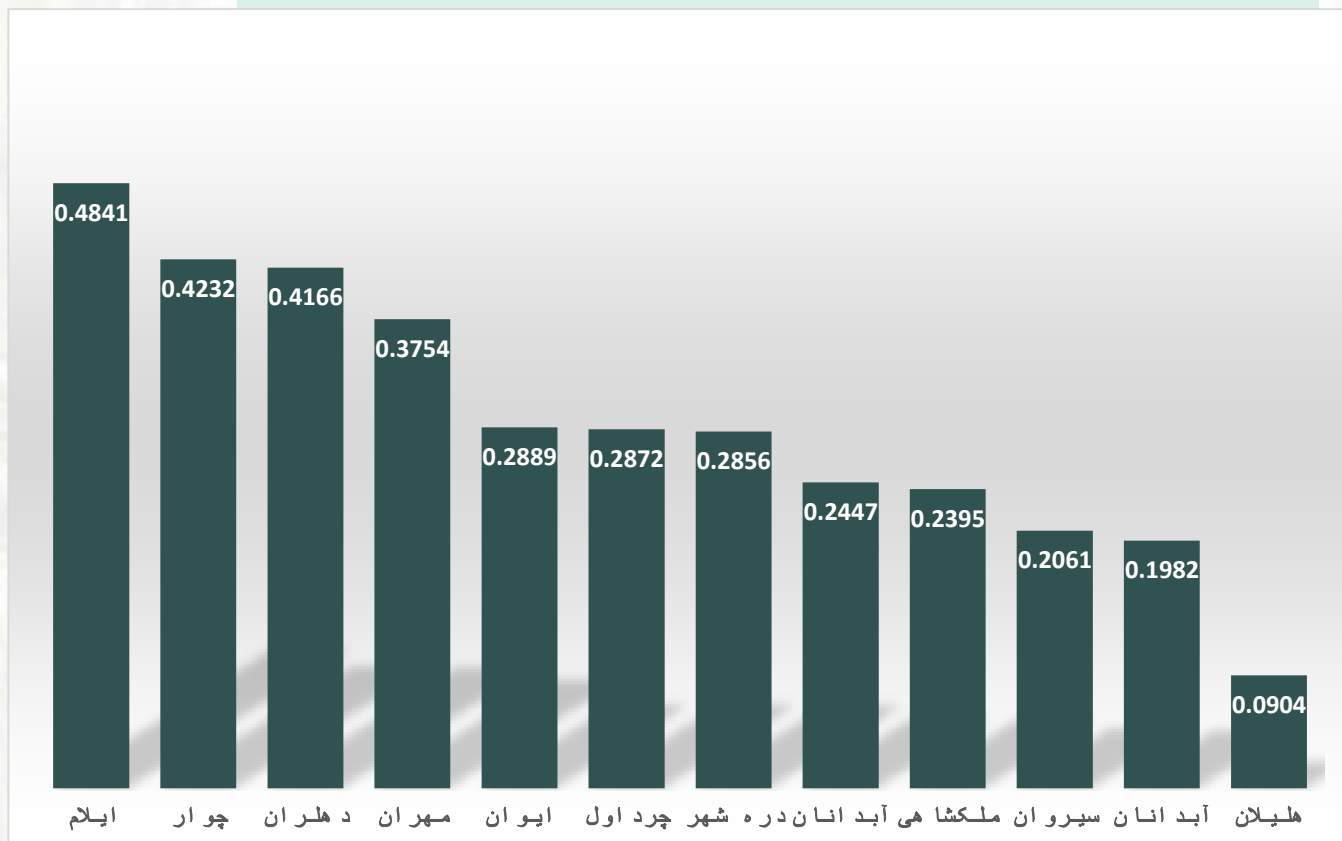

نتایج و تحلیل

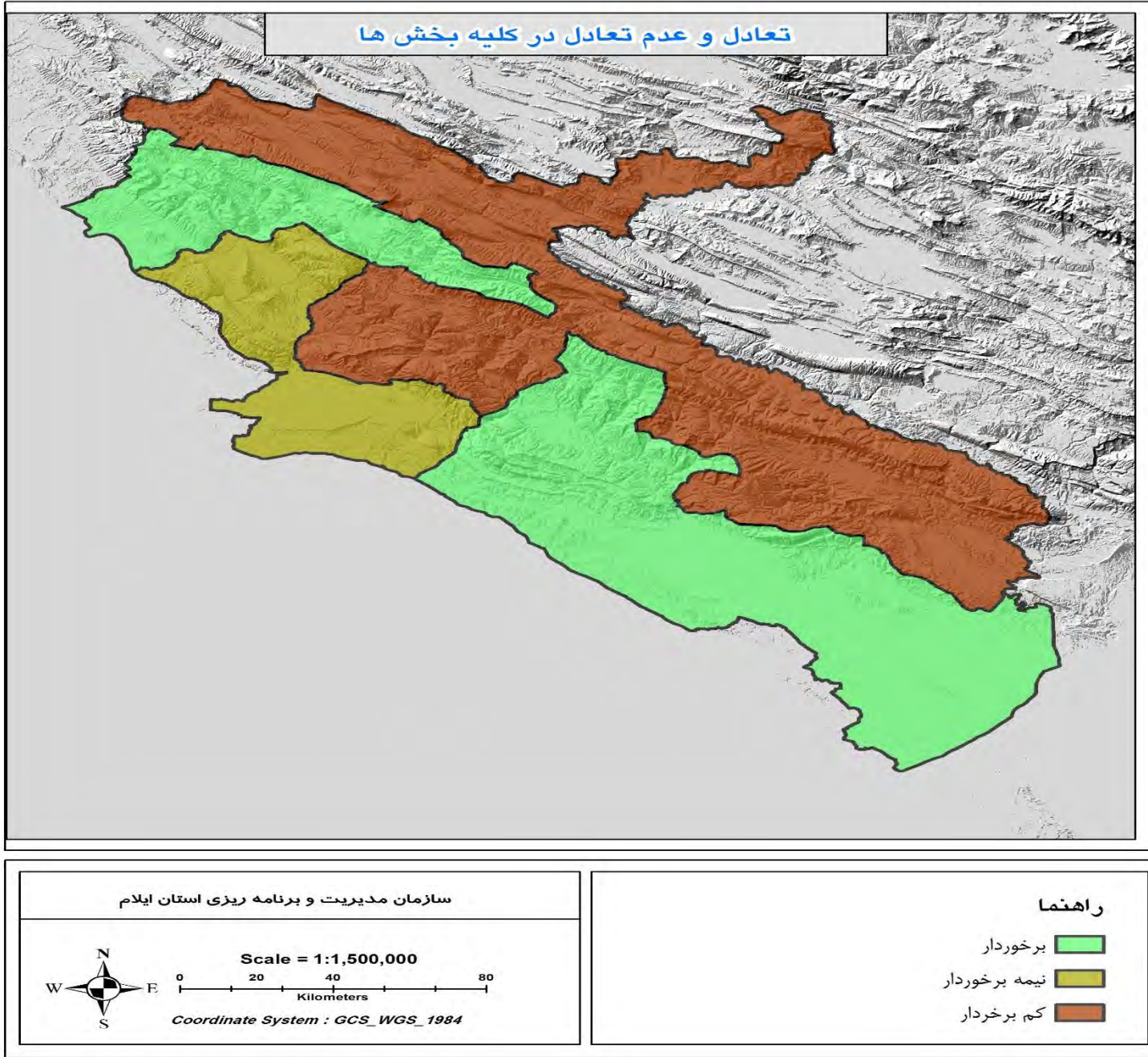
نتایج ارزیابی مجموع شاخص های
اقتصادی-تولیدی، زیربنایی و اجتماعی-
فرهنگی

میزان برخوردااری	رتبه	نتیجه	ضریب نزدیکی
برخوردار	۱	ایلام	0.4841
برخوردار	۲	چوار	0.4232
برخوردار	۳	دهلران	0.4166
نیمه برخوردار	۴	مهران	0.3754
کم برخوردار	۵	ایوان	0.2889
کم برخوردار	۶	چرداول	0.2872
کم برخوردار	۷	دره شهر	0.2856
کم برخوردار	۸	آبدانان	0.2447
کم برخوردار	۹	ملکشاهی	0.2395
کم برخوردار	۱۰	سیروان	0.2061
کم برخوردار	۱۱	بدره	0.191
کم برخوردار	۱۲	هلیلان	0.1735

نقشه تعادل و عدم تعادل در کل شاخص ها

منطقه بندی آمایشی استان ایلام

منطقه یک: ایلام، ملکشاهی، چوار و

میمه از شهرستان دهلران

منطقه دو: بدره، دره شهر و آبدانان

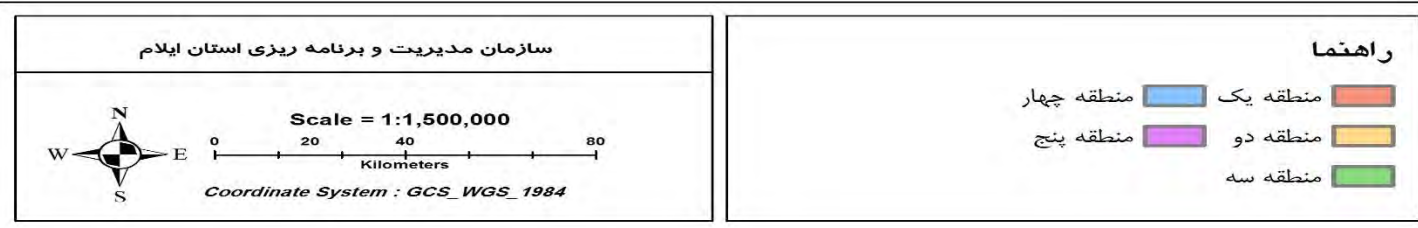
منطقه سه: دهلران

منطقه چهار: ایوان، سیروان، چرداول و

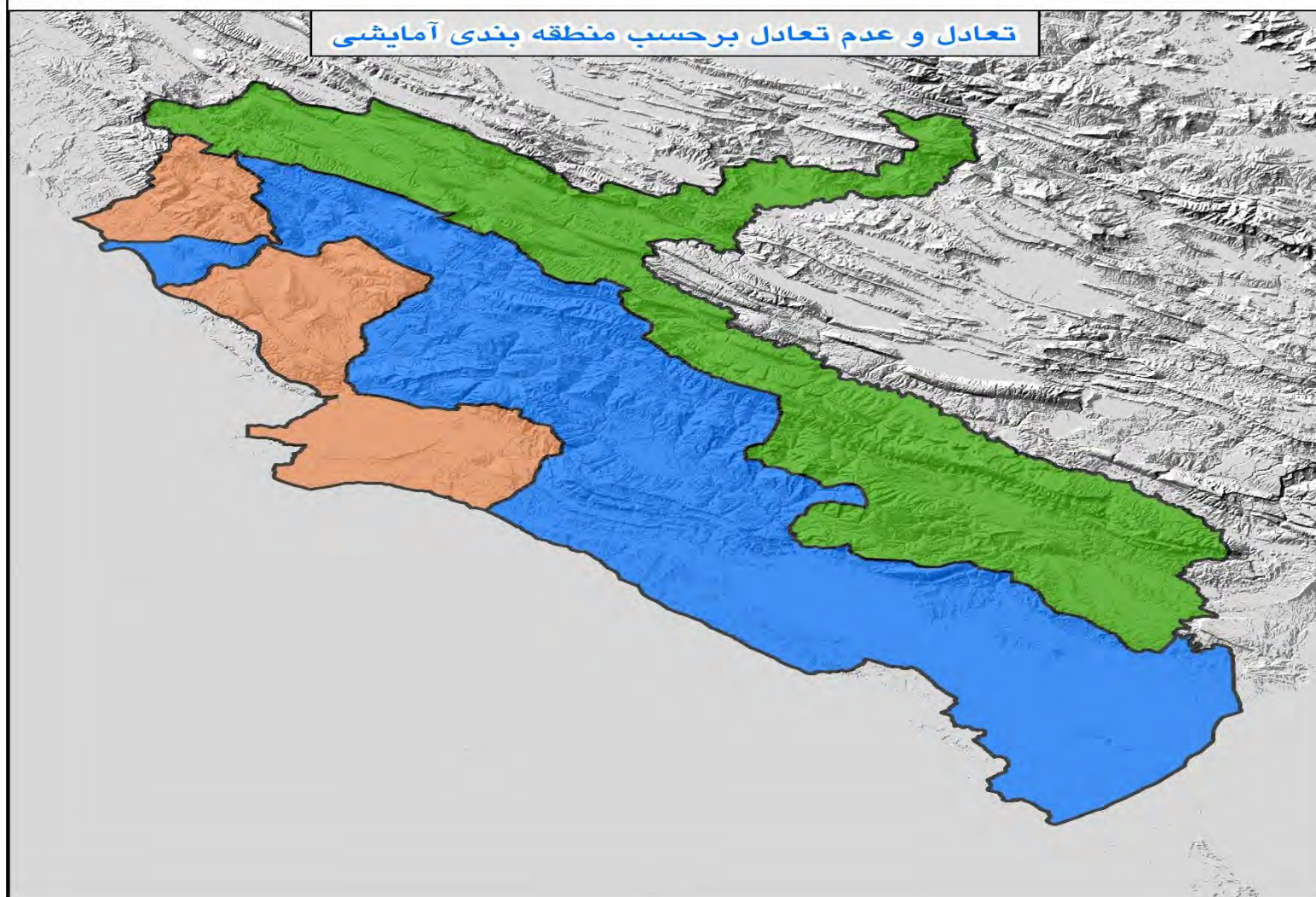
هلیلان

منطقه پنج: مهران و بخش بولی

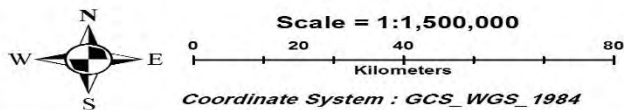
شهرستان چوار

تعادل و عدم تعادل برحسب منطقه بندی آمایشی

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان ایلام

راهنما

- برخوردار (Blue)
- نیمه برخوردار (Orange)
- کم برخوردار (Green)

نقشه تعادل و عدم تعادل بر حسب منطقه بندی آمایشی استان

تجزیه و تحلیل عوامل و موانع عدم تعادل و توسعه فضایی استان ایلام

عوامل و موانع اقتصادی و تولیدی بر اساس شاخص های مورد استفاده در تحلیل

تمرکز عمده صنایع نفت، گاز و پتروشیمی استان در دو شهرستان دهلران و چوار

وجود شهرک های صنعتی فعال در دو شهرستان ایلام-چوار

سهم قابل توجه اراضی کشاورزی و بالا بودن سرانه تولید محصولات زراعی در شهرستان دهلران

کثرت واحدهای تولیدی مشکل دار در شهرستان های شمالی استان

تراکم بزرگراه و راه های اصلی و فرعی استان
در شهرستان های ایلام، دهلران، چوار و مهران

بالا بودن مساحت نواحی و شهرک های صنعتی
در شهرستان های مذکور

سهم بالای مصرف آب کشاورزی در شهرستان
های مهران و دهلران

بالا بودن جمعیت تحت پوشش شبکه فاضلاب
در شهرستان های مهران و دهلران

درصد بالای اراضی کشاورزی استان در
شهرستان های مهران و دهلران

عوامل و موانع زیربنایی بر اساس
شاخص های مورد استفاده در تحلیل

عوامل و موانع عدم تعادل و
توسعه فضایی استان ایلام

تمرکز مراکز فرهنگی، هنری و ورزشی در
شهرستان مرکز استان

تمرکز دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و
همچنین دانشجویان و اعضای هیات علمی در
شهرستان مرکز استان

تعداد کم مراکز علمی و فرهنگی و هنری و
خدماتی در سایر شهرستان ها

سیطره قومیت گرایی و طایفه گرایی بر سطوح
مختلف استان و تداخل و اثرگذاری نامطلوب
تعلقات قومی و طایفه‌ای در نظام تصمیم‌گیری
و ایجاد نابرابری و عدم تعادل

عوامل و موانع اجتماعی و فرهنگی بر
اساس شاخص های مورد استفاده در تحلیل

عوامل و موانع عدم تعادل و
توسعه فضایی استان ایلام

راهکارهای برون رفت از عدم تعادل در استان (۱)

* حضور مستقیم دولت در انجام سرمایه گذاری های کلان مرتبط با قابلیت های استان

* خروج استان از بن بست جغرافیای با ارتقای زیرساخت های ارتباطی از قبیل اتصال به راه آهن سراسری ، فرودگاه بین المللی رسمی با افزایش پروازها ، افزایش مختصات فنی راه های ارتباطی

* توسعه زیرساخت های گردشگری متناسب با قابلیت های گردشگری هر شهرستان

* اصلاح قوانین و مقررات در زمینه نحوه توزیع اعتبارات حاصل از سه درصد نفت و گاز در راستای کاهش نابرابری و عدم تعادل در استان

* ایجاد و توسعه زیرساخت های ارتباطی ، رفاهی و تسهیلاتی برای زائرین عتبات عالیات در استان ایلام بعنوان یکی از اساسی ترین دروازه های عتبات عالیات

* افزایش سهم استان از اعتبارات ملی متناسب با تقسیم کار ملی

* اهتمام در پیاده سازی الزامات سند آمایش سرزمین استان در راستای کاهش عدم تعادل فضایی

راهکارهای برون رفت از عدم تعادل در استان (۲)

* دورماندن استان از روند کلی توسعه ناشی از حاشیه‌ای بودن با اصلاح قوانین، تزریق اعتبارات دولتی و سرمایه‌گذاری مستقیم دولت تا رسیدن به سطح مناسبی از توسعه یافتگی

* تقویت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی در استان

* گسترش مراکز فرهنگی، تفریحی و ورزشی در استان و توزیع متناسب آنها در شهرستان‌ها

* ایجاد زمینه‌های لازم جهت افزایش سرمایه‌گذاری استارت‌آپ‌ها، کسب و کارهای نو و دانش بنیان

* ایجاد واحدهای فرهنگی و فضای شاد و نشاط‌آور برای مردم خصوصا بانوان در راستای افزایش زیرساخت‌ها و سرانه فضای فرهنگی

* ایجاد مشوق‌های لازم برای سرمایه‌گذاران و امنیت سرمایه در استان و الزام شرکتهای دولتی و کارخانجات وابسته به دولت به سرمایه‌گذاری در استان ایلام

* ایجاد و گسترش پایگاه‌های خدمات اجتماعی در استان با تاکید بر مناطق آسیب‌پذیر و حاشیه‌نشین

* تقویت روحیه کار آفرینی در جمعیت فعال استان از طریق ارتقای شاخص‌های کسب و کار

* تقویت ظرفیت‌های شورای برنامه ریزی و توسعه استان در توزیع اعتبارات

موانع اجرای راهکارها

*مشکلات ناشی از محدودیت های قانونی و سیاست ها، آیین نامه ها و مقرراتی که به هنگام نشده اند.

*کمبود نقدینگی و منابع ارزی و ریالی

*وجود فرآیندهای طولانی و بروکراسی اداری

* کمبود فناوریهای نوین تولید در عرصه های تولیدی و خدماتی

*عدم وجود منابع مالی لازم برای اجرای پروژه ها مطابق زمانبندی های تدوین شده

از توجه سروران ارجمند سپاسگزاریم.